Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

47-йил чиқиши. № 75 (13.031). 31 МАРТ 1965 ЙИЛ ЧОРШАНБА. Баҳоси 2 тийин.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

ЗАФАР САТРЛАРИ

ФАРҒОНА. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Областнинг аҳдига вафодор паррандачилари КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларини амалга оширишга киришиб, дастлабки зафарга эришдилар. Улар давлатга 4 миллион 80 минг ўрнига 4 миллион 200 минг дона тухум сотиб, биринчи квартал топшириғини муддатидан илгари адо этдилар.

●

НАРПАЙ райони хўжаликларининг фермаларида яхши натижалар қўлга киритилмоқда. «Пахтакор» колхозининг А. Раҳмонов бошлиқ сутчилик фермасида сут етиштириш биринчи квартал плани 137 процент бажарилди. «Иттифоқ» колхозининг М. Аллазов, «Москва» колхозининг П. Ражабов, «Ўзбекистон» колхозининг Х. Худоёров бошлиқ фермаларида ҳам сут етиштириш квартал плани анча ошириб адо этилди.

Р. РАҲИМОВ.

●

БУХОРО районидаги Навоий номли колхозининг Усмон Давронов бошлиқ ғаллачилик бригадаси аъзолари ўзларига бириктилган майдонларнинг ҳаммасига баҳори дон экиб бўлдилар.

Ш. ҲОЖИЕВ.

●

УРГУТ районидаги Навоий номли колхоз ғаллакорлари 1.800 гектар ерга кузги дон эккан эдилар. Улар баҳорда яна 2.000 гектар ерга буғдой экдилар.

Р. АБДУНАБИЕВ.

МАТБУОТНИНГ ШАРАФЛИ БУРЧИ

Совет матбуоти бутун ғайрат-илҳомини, куч-қудрати ва ақл-заковатини башарнинг энг порлоқ орзуси — коммунизмни тезроқ рўёбга чиқаришга сарфлаётган буюк ва серсаховат халқимизнинг чиндан ҳам кўрар кўзи ва сўзлар сўзи бўлиб қолган. Матбуот бу олий мартабага коммунистик ҳаққоний сўзи, ўз халқига ва партиясига мислсиз садоқати, чинакам вафодорлиги туфайли сазовор бўлди. Партиянинг энг ўткир идеологик қуроли, энг яқин дастёри, ўнг қўли бўлган матбуотимиз аввало, ўзининг ана шу фазилатлари билан қудратли ва илҳомкор, таъсирчан ва забардастдир.

Партиямиз Марказий Комитетининг ўтган йилги октябрь ва ноябрь, бу йилги март Пленумлари қарорлари идеология фронтининг барча зарбдор кучлари қатори бутун матбуот фаолияти учун ҳам янги, улкан уфқлар очди. Бу қарорлар жамиятимизнинг коммунизм сари объектив тараққиетига, янги жамият қуриш илми — марксизм-ленинизмга хилоф субъективчиликка, пала-партишлик ва ўзбошимчаликка, ҳадеб қайта қуриш ва ўзгартиришларга, мақтанчоқлик ва ваъзхонликларга узил-кесил чек қўйди, кенг кўламда коммунизм қурилаётган даврнинг энг мураккаб проблемаларини революцион назария ва буюк ҳаёт тажрибаси негизида донолик билан ҳал қилиб берди. Колхоз ва совхозларнинг экономикасини янада мустаҳкамлаш, қишлоқ меҳнаткашларининг ўз меҳнати натижаларидан моддий манфаатдорлигини ошириш соҳасида партия белгилаган чораларни муваффақиятли амалга оширмоқ учун, дейилади Марказий Комитетнинг март Пленуми қарорида, барча партия, совет, хўжалик, комсомол ва касаба союз ташкилотларининг ишларини тубдан яхшилаш зарур. Асосий нарса — одамлар ҳақида, колхоз ва совхозларнинг экономикасини ривожлантириш тўғрисида, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини кўпайтириш, шу маҳсулотларнинг таннархини арзонлаштириш ва ишлаб чиқаришдаги барча тармоқларнинг рентабель бўлишини таъминлаш ҳақида тинмай ғамхўрлик қилишдан иборатдир.

Партиямизнинг бутун халқ манфаатларини, коммунизмни муваффақиятли қуриш манфаатларини ёрқин ифодаловчи бу юксак талаблари матбуот иши учун ҳам бевосита тааллуқлидир. Колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришини янада юксалтириш, қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилишда йўл қўйилган хатоларни қисқа муддат ичида тузатиб олиш учун курашда партия ташкилотларига актив ёрдам бериш — бутун матбуотимиз, барча редакцияларимиз, ҳамма журналистларимиз олдида турган биринчи даражали жанговар вазифадир. Республикамиздаги кўпгина матбуот органлари янги талаблар руҳида ўз ишини ҳозирданоқ қайта қуриб олмоқда. Бу соҳада «Сирдарё ҳақиқати», «Хоразм ҳақиқати», Қарши, Қўрғонтепа район газеталарининг ишлари ибратлидир. Бир қанча газеталар саҳифаларида янги тузилган район партия, совет, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотларининг янгича иш методлари таҳлил этилиб ёзилаётган ижобий материаллар берила бошлагани, умум ишимизга касри уриб келган раҳбарликдаги субъективизм, ҳайбаракаллачилик ва дабдабабозлик кўринишлари қатъиян қораланаётгани ана шундан далолат бериб турибди.

Лекин бу кенг кўламда ҳамда тўла теранлик билан қилинадиган улкан ишнинг фақат бошланишигинадир. Партия ташкилотларининг ишонч билан самарали иш олиб боришлари учун ташкилий ва моддий шароитлар тўла яратиб берилган ҳозирги вақтда ҳамма нарса партия ходимига, унинг раҳбарлик санъатига, у ишлаётган, раҳбарлик қилаётган ташкилотнинг оммани уюштира олиш, сафарбар эта олиш маҳоратига боғлиқдир. Шундай экан, ана шу масалалар матбуотимизнинг ҳамиша диққат марказида бўлмоғи, унинг саҳифаларидан сира тушмаслиги керак. Газеталаримиз партия ҳаёти масалаларига янада чуқурроқ кириб боришлари, актив аралашишлари ва биринчи галда, маъмуриятчилик, буйруқбозлик қилиш, колхоз ва совхоз раҳбарлари ҳамда мутахассисларининг ишига ҳадеб аралашаверишпрактикасига, баландпарвозлик ва юзакичилик кўринишларига партия ташкилотлари қандай барҳам бераётганини муттасил ҳикоя қилиб беришлари керак. Партия ходимларининг марксча-ленинча назарияни, социалистик экономика қонуниятларини пухта билиб олишларида, турмуш олға сураётган ҳамма масалаларни илм-фан негизида туриб ҳал қилиш санъатини эгаллашларида, омма орасида сиёсий иш олиб бориш усулларини тинмай такомиллаштиришларида газеталаримиз жуда кўп иш қилишлари мумкин.

Партия қишлоқ хўжалигини кескин суратда ривожлантириш соҳасида белгилаб берган улуғвор вазифаларни деҳқончилик маданиятини тинмай ошира бориш, умуман фан ва илғор тажриба ютуқларини қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришига амалда кенг жорий этиш йўли билангина рўёбга чиқариш мумкин. Бепоён пахтазорларда, кенг яйловларда, социалистик қишлоқ хўжалигининг барча соҳаларида самарали ишлаётган агрономлар, зоотехниклар, ветеринарлар, энтимологлар, химиклар сингари ажойиб мутахассислар катта армияси ҳаёти ва ишини газеталаримиз саҳифасида кенг ёритиш вақти келди. Газеталаримиз ўз саҳифаларида янги рубрикалар, бўлим ва минбарлар очиб, қишлоқ хўжалик мутахассисларининг тажрибаси, фикрлари, мулоҳаза ва таклифларини ёритишга алоҳида зўр аҳамият бермоқлари керак. Колхоз ва совхозларнинг мутахассисларига нотўғри муносабатда бўлиш, уларнинг билимлари ва тажрибаларига менсимасдан қараш фактларини энг ўткир газета жанри — сатира ўти билан куйдирмоқ керак.

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг асосий формаси бўлган коллектив хўжаликларни бошқаришнинг демократик принципларига изчиллик билан риоя қилиш, колхоз тузуми негизларини янада мустаҳкамлаш, колхоз ҳаётининг муҳим масалаларини ҳал қилишда артель аъзоларининг кенг равишда қатнашишига эришиш масалалари, афсуски, матбуотимиз, айниқса газеталаримиз саҳифаларида сўнгги вақтларда деярли сира кўтарилмай келди. Ваҳолонки, социалистик қишлоқ хўжалигимизнинг ҳаётий масалалари бўлган бу масалалар билан муттасил ва чуқур шуғулланмай туриб матбуот партиямиз олға сураётган янгидан янги жанговар вазифаларни ўташда ўз муносиб ўрнини эгаллай олмайди.

Коммунистик партия совет матбуотининг жанговарлигини ошириш ҳақида тинмай ғамхўрлик қилиб келмоқда. Партиямиз Марказий Комитети район газеталарини яна чиқара бошлаш ҳақида махсус қарор қабул қилди. Биринчи апрелдан бошлаб матбуот ходимларининг маошлари оширилади. Бу — совет матбуоти ҳақида қилинаётган доимий ғамхўрликнинг яна бир ёрқин намунасидир. Биз, матбуот ходимлари, журналистлар ана шу ғамхўрликка жавобан янада куч-ғайрат, ташаббус кўрсатиб ишламоғимиз даркор. Улкан совет матбуотининг партиявийлик, халқчиллик, оммавийлик сингари ленинча традицияларини чуқур ўзлаштириб олган республикамиз матбуоти партия, халқ, ҳаёт олға сураётган янги вазифаларни ўз фаолияти методларини янада такомиллаштириш, иш воситалари хазинасини тағин ҳам бойита бориш йўли билангина уддалай олади. Газеталаримиз саҳифасида фақат ишга энг кўп ёрдам берадиган, катта хис-ҳаяжон ва чуқур мулоҳаза билан ёзилган, янгидан янги таклифлар баён қилинган материаллар ёритилиши керак. Кўпданоқ ҳаммага маълум бўлган умумий ҳақиқатларни такрорлайвериш, нуқул насихатгўйлик қилавериш, қуруқ рақамлар ва исм-фамилиялар билан иш кўришдек ўта қолоқ ва ибтидоий усуллардан узил-кесил воз кечиш вақти келди. Катта билим, зўр маҳорат, самимий ихтирос билан ёзилган мақола, очерк, хабаргина ўз ўқувчисини топиб олади, ўз жозибаси ва ҳароратини оммага бахш эта олади. Матбуот сўзининг таъсирчанлиги, ташкилотчилик ва илҳомкорлик кучи, пропагандистлик ва агитаторлик маҳорати ана шунда намоён бўлади. Матбуот ана шундагина партиянинг жанговар ёрдамчиси, энг ўткир қуроли, эпчил дастёри бўла олади.

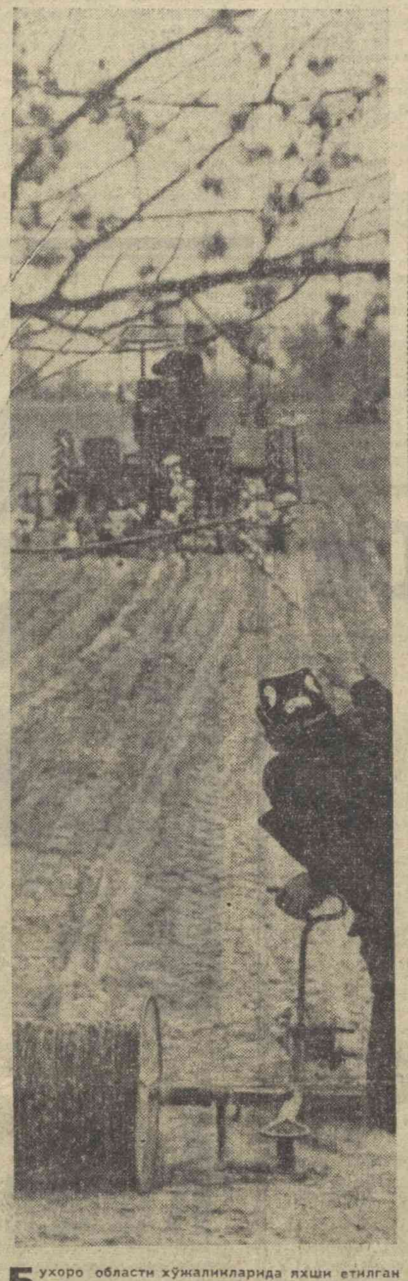

Бухоро области хўжаликларида яхши етилган ерларга чигит экилмоқда. Суратда: Қоракўл районидаги «Шарқ юлдузи» колхозида чигит экиш пайти.

А. Усмонов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

МАШИНАЛАР КАРВОНИ

Л. НАЗАРЬЯНЦ,
Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги кенгаши раисининг ўринбосари.

◆ ◆

Ўзбекистон Совет Социалистик республикаси мамлакатимизнинг асосий пахта базасидир. «Оқ олтин» етиштиришни яна кўпайтириш учун кейинги йилларда пахтачиликни механизациялашга алоҳида эътибор берилмоқда. Бунга эса Ўзбекистонда автотракторсозлик ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналари комплексининг барпо этилганлиги шарофати билан эришилди.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалигининг ўзига хос хусусияти шундаки, пахтачилик жуда сермеҳнат иш бўлиб, шу боисдан ҳам республика қишлоқ хўжалиги машинасозлиги пахтачилик манфаатларига кўра ихтисослаштирилган. Пахтачиликни ҳар томонлама механизациялаш борасида республикамизда «Чирчиксельмаш», Ўзбекистон трактор йиғув заводи, «Узбексельмаш», «Ташавтомаш» каби заводлар самарали ишлаб турибди. «Ташсельмаш» кичик механика устахонасидан пахта териш машиналари тайёрлашга ихтисослаштирилган йирик корхонага айланди. Юқорида санаб ўтилган машинасозлик корхоналари хўжаликларга чигит экиш, ғўзани парвариш қилиш, ҳосилни йиғиб-териб олиш ҳамда пахтани қоп-қанорсиз ташишга мўлжалланган машиналар комплексини етказиб бермоқда.

Етти йиллик мобайнида саноатимиз уяга белгиланган миқдорда чигит ташлаб кетадиган сеялкалар, «КРХ-4» осма, ўсимликни озиқлантирувчи культиватор, «ОТН-4-8» маркали осма чанглагич-пуркагич, «ПУ-0,5» маркали осма универсал погрузчик ҳамда янги пахта териш машиналари ишлаб чиқаришни, шунингдек, кўракни йиғиштириб оладиган машиналар ва бошқа хил машиналар ишлаб чиқаришни ўзлаштирди.

Пахтачилик хўжаликлари машиналар билан мўл-кўл таъминланаётганлиги учун ҳам пахтачиликдаги кўпгина ишларни тўла-тўкис механизациялашга имконият яратилди. Аммо шу билан бирга пахтачилик хўжаликларида баъзи машиналар ҳанузгача ҳам етарли эмас. Хўжаликлар сеялкалар, культиваторлар билан тузукроқ таъминланган бўлса ҳам, ҳали пахта териш машиналари, кўрак йиғиш машиналари етарли эмаслиги равшан кўриниб турибди. Пахта етиштириш учун машиналар комплексини оқилона ва ишнинг кўзини билиб ишлатаётган хўжаликлар тажрибаси шундан далолат берадики, бу хўжаликларда бир центнер пахтанинг таннархи республикада етиштирилаётган бир центнер пахтанинг ўртача таннархидан 2 баравар арзонга тушмоқда. Шу боисдан ҳам, Ўзбекистон машинасозлик саноатининг ходимлари қишлоқ хўжалигини машиналар комплекси билан тўла-тўкис таъминлашни ўзларининг шарафли бурчлари деб биладилар. 1965 йилда машинасозлар пахтакорларимизга 8 минг пахта териш машинаси, 6500 сеялка, ерга тўкилган пахтани терадиган 3500 та машина, 14400 культиватор, 3500 кўрак йиғиш машинаси, 2000 чанглагич-пуркагич машина ва бошқа машиналар етказиб беришга аҳд қилдилар. Машинасозларнинг етти йиллик сўнгги йилидаги меҳнати шарофати билан пахта етиштириш янада кўпаяди, пахтакорнинг меҳнати енгиллашади, «оқ олтин» таннархи арзонлашади. Аммо бу йил ҳам, пахтачиликни комплекс механизациялашга батамом эриша олмаймиз.

Республика пахтакорларининг қурултойида «оқ олтин» миришкорлари ўз зиммаларига янги, юксак мажбуриятлар олишди. Социалистик мажбуриятларнинг шараф билан бажарилишига муносиб ҳисса қўшмоқ учун машинасозлар ҳам ўз режаларини белгилаб олмоқдалар. Биз келгуси беш йиллик —1966—1970 йилларда янги муҳим вазифаларни ҳал этишимиз керак. Шу давр ичида фақат Ўзбекистон пахтакорлари эҳтиёжлари учунгина 36 минг пахта териш машинаси, 26900 сеялка, 60650 культиватор, ерга тўкилган пахтани териб кетадиган 30 минг машина, 11300 та кўрак териш машинаси ишлаб чиқаришимиз лозим. Бу вазифани ўринлатиб бажариш учун қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводларининг қувватини ошириб бориш лозим. Бегона ўтларга қарши кураш, ғўзани суғориш пахтакорнинг қўлини тутаётганини назарга олиб, бу ишларни ҳам механизациялашга алоҳида эътибор бермоқдамиз.

Бундан буён ҳам пахтачиликни комплекс механизациялаш соҳасидаги асосий вазифа ҳосилни машинада териб олишга тўла-тўкис ўтиш бўлиб қолаверади. 1964 йилда ҳосилнинг 23 проценти машиналарда териб олинди. Ўйлаймизки, беш йилликнинг охирига қадар ялпи ҳосилнинг 70-80 проценти «зангори кема»ларда йиғиб олинади.

Машинасозларимиз «ХВС-1,2» машинасига нисбатан унумли ва тежамли бўлган «ХТ-1,2» пахта териш машинасини яратдилар. Шунингдек, эндиликда «КРХ» культиватори мукаммаллаштирилди. Шу боисдан ғўза қатор ораларини ишлаш яхшиланди. Ўсимликнинг ёни-верини юмшатиш мумкин бўлиб қолди. Конструкторларимиз чигит ерга ташланаётган вақтда тупроққа гербицид ташлаб кетадиган машина ва мосламаларни тайёрлаб синовдан ўтказдилар. Синов яхши натижа берди. Чанглагич-пуркагич машиналарнинг ҳам янги мукаммал конструкциялари яратилди.

Конструкторларимиз янги ҳайдов тракторлари билан бирга ишлатиладиган ҳамда ернинг шўрини ювиш ва ерларни экишга тайёрлашдан аввал ишлаш каби сермашаққат меҳнатни механизациялашга имкон берадиган янги машиналар комплексини ишлаб чиқмоқдалар ва синаб кўрмоқдалар. Чопиқ тракторига тиркаб ишлатиладиган тўрт қаторли вертикал-шпинделли пахта териш машиналари тайёрланмоқда ва синаб кўрилмоқда. 1965 йилдан бошлаб, «Узбексельмаш» заводи ерга тўкилган пахтани териб оладиган машиналарни кўплаб чиқаряпти. «Ташсельмаш» заводи ҳамда Пахтачилик машиналари бўйича давлат махсус конструкторлик бюроси мутахассислари ҳамкорликда бир қанча унификация қилинган пахта териш машиналарини кенг кўламда синовдан ўтказадилар. Жумладан, шу йилги йиғим-терим мавсумигача икки ва тўрт қаторли шу хилдаги машиналар ҳамда кенг қатор ораларида ишлашга мўлжалланган пахта териш машиналари ишлаб чиқарилиб синовдан ўтказилади.

Аммо шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, ҳали Давлат махсус конструкторлик бюроси ҳамда қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводлари ишида жиддий камчиликлар бор. Баъзи ҳолларда машиналар ишлаб чиқаришни ўзлаштириш муддатларига риоя қилинмайди. Машиналаримизнинг сифатини янада яхшилаш борасида ҳам кўп иш қилишимиз керак. Шу билан бирга Ўрта Осиё машина-синаш станцияси ходимларининг кўрсатма ва мулоҳазаларини ҳам амалга оширишда завод ва конструкторлик бюролари сусткашлик қилмоқда. Баъзи ҳолларда эса машиналар кам-кўсти бўлгани учун қабул қилинмай, заводга қайтариб юборилади.

Москва ва Ленинград саноат корхоналари коллективларининг маҳсулот сифатини кўтариш юзасидан бошлаган ташаббусига қўшилган машинасозларимиз ишлаб чиқарилаётган машиналарнинг сифатини яхшилаш, уларнинг бекам-кўст бўлишини ва узоқ муддат хизмат қилишини таъминлаш учун курашмоқдалар. Жумладан, «Чирчиксельмаш» заводи коллективи Пахтачилик машиналари бўйича давлат махсус конструкторлик бюроси билан ҳамкорликда культиваторлар ва кўрак йиғиш машиналарининг хизмат муддатини ошириш тадбирларини белгилади. Бунинг учун эса автомат усулда пайвандлаш янада кенгроқ жорий этилади. Машинанинг қисмлари кўпга чидайдиган қилинади, кўримлироқ бўлади. Шунга ўхшаш тадбирлар бошқа машинасозлик заводларида ҳам белгилаб чиқилди ва амалга оширилмоқда.

Шу билан бир қаторда қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводларига тайёрлов цехларида янги қувватларни ишга туширишда, оснастка цехларини кенгайтиришда ҳамда янги қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводлари қуришда амалий ёрдамни кучайтириш лозим. «Андижонирмаш» заводи қурилишини тугаллаш учун ҳамма чораларни кўришимиз лозим.

Қишлоқ хўжалик машинасозлигида металл жуда кўп ишлатилади. Шунинг учун ҳам бу заводларни металл билан узлуксиз таъминлаб туриш лозим. Ўзбекистон мамлакатнинг асосий металлургия базаларидан анча йироқда жойлашганлиги баъзан металл билан таъминлашнинг оқсаб қолишига сабаб бўлмоқда. Шунинг учун ҳам 45 кунга етадиган металл ғамлаб қўйиш ҳақидаги ҳукумат қарори оғишмай амалга оширилиши керак. Ўзбекистон Давлат план комиссияси ва республика Халқ хўжалиги кенгаши ана шу масалага жиддий эътибор бериб, унинг ҳал қилинишига эришишлари керак.

Республика машинасозлари ва конструкторлари ўз зиммаларига юкланган шарафли ва мураккаб вазифаларни муваффақиятли бажариш учун бутун куч-ғайратларини сарфлайдилар.

ЗАРАР КЕЛТИРАДИГАН ТАРМОҚ ҚОЛМАЙДИ

Ш. САЙФУДДИНОВ,
Избоскан районидаги Охунбобоев номли колхоз раиси.

◆ ◆

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми ўз ишини муваффақиятли якунлади. Кўплар қатори колхозимиз деҳқонлари ҳам Пленум қарорларини зўр қизиқиш билан ўрганмоқдалар. Ҳа, Пленумда пишиб етилган масалалар оқилона ҳал қилинди.

Бир қанча қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг харид нархлари шу маҳсулотларни етиштиришга қилинган сарфларни қопламаётган экан, буни нормал бир ҳол деб бўлмайди. Шунинг натижасида колхоз, совхозлар катта-катта зарар кўрмоқдалар, — деди ўртоқ Л. И. Брежнев Пленумда қилган докладида. Дарҳақиқат шундай эди. Мисолларга мурожаат қилайлик. Колхозчиларимиз асосан пахтачилик ва чорвачилик билан шуғулланадилар. Ўтган йили хўжаликнинг барча тармоқларидан 2 миллион 78 минг сўм даромад қилдик. Шу даромаднинг 1 миллион 820 минг сўми пахтачиликдан келди. Қолгани бошқа тармоқлардан бўлди.

Хўш, чорвачиликда аҳвол қандай бўлди? Очиғини айтганда, ўтган йили чорвачиликдан хўжалигимиз фойда кўрмади. Етиштирилган маҳсулотимиз қилинган харажатни аранг қоплади. Ўтган йили давлатга 106 тонна гўшт сотиб, йиллик планни бажардик. Шундан 100 тоннаси қорамол гўшти, 6 тоннаси қўй гўшти эди. Шу билан бирга давлатга 185 тонна сут ҳам сотдик. Тухум тайёрлаш йиллик планини ҳам ошириб бажардик. Лекин хўжалик чорвачиликдан барибир фойда кўрмади.

Шуни айтиш керакки, амалда бўлган харид ва тайёрлаш нархларига қорамол, чўчқа ва қўй гўшти бўйича устама қўйилиши катта аҳамиятга эга бўлди. Ўтган йили 1 центнер мол гўштини 90 сўм, 1 центнер қўй гўштини эса 69 сўмдан сотган эдик. Шундай қилиб 1964 йили 106 тонна гўштни давлатга 94 минг 820 сўмга сотганмиз. Бу йил давлатга 100 тонна мол ва 10 тонна қўй гўшти сотамиз. Бордию, қорамол ва қўй гўшти бўйича харид нархларга ўрта ҳисобда 50 процент устама қўйилса, шу йилнинг ўзида салкам 50 минг сўм қўшимча даромад қиламиз. Кўриб турибсизки, чорвачилик рентабель тармоққа айланади.

Докладда чорвачилик маҳсулотларини харид қилишнинг бир неча йилларга мўлжалланган қатъий плани бўлиши ҳақида ҳам жуда фойдали гаплар айтилган. Ҳақиқатан ҳам кўп йиллик қатъий планга эга бўлсак узоқни кўзлаб иш қиламиз. Давлатга маҳсулот сотиш планини назарда тутган ҳолда хўжаликни планлаштириб борамиз. Мустаҳкам ем-хашак базасини яратиб, чорва моллар сонини кўпайтира берамиз.

Биз қўйлар сонини кескин оширамиз. Ҳозир 2000 бош қўйимиз бор. 1966 йил охирига бориб қўйлар сонини 4000 бошга етказамиз.

Бу йил пахта-беда алмашлаб экишига катта эътибор берамиз. Ўтган йили 65 гектар бедапоямиз бор эди. Бу йил бедапояни 93 гектарга етказдик. 100 гектар ерга силос учун, 50 гектар ерга дон учун маккажўхори экамиз. Беданинг ҳар гектаридан 100 центнердан пичан оламиз. Ҳар гектар ердан 500 центнердан силосбоп кўкпоя етиштирамиз. Шундай қилиб, чорва моллар учун мустаҳкам озуқа базасини вужудга келтирамиз.

Ўтган йили 100 тонна буғдойни давлатга 7 минг сўмга, 20 тонна шолини эса 4400 сўмга сотган эдик, Бу йил ҳам давлатга 100 тонна буғдой, 20 тонна шоли сотамиз. Доннинг харид нархи ошганлиги туфайли ўтган йилдагига нисбатан 3100 сўм кўп даромад қиламиз.

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қарорларидан руҳланган коллективимиз 1965 йилнинг ўзидаёқ чорвачиликни кескин ривожлантириш, гўшт, сут ва дон етиштиришни анча кўпайтиришга қарор қилдилар. Шу билан бирга, улар 1525 гектар ерга чигитни 8-10 кунда сифатли экиб олиб, етти йилликнинг охирги йилида ҳар гектар ердан она-Ватанга 35 центнердан «оқ олтин» етказиб бериш мажбуриятини олдилар. Пленум қарорларидан руҳланган колхозчиларимиз ўз сўзларининг устидан чиқиш учун амалий ишга киришдилар.

ДАЛАЛАРДАН ДАРАКЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг беда майдонларини кенгайтириш ва пахта-беда алмашлаб экишни яхши йўлга қўйиш ҳақидаги қарори Янгиқўрғон районидаги Энгельс номли колхозда изчиллик билан амалга ошириляпти. 15 гектар ерга ана шу қимматли экин уруғи экилди. Калинин номли колхозда эса бўз ерларни ўзлаштириш ҳисобига бедапоялар 20 гектар кенгайтириляпти. Жданов номли, «Ленинград», «Комсомол», Карл Маркс номли колхозларда ҳам беда экиш қизғин боряпти.

Д. ДЎСМАТОВ.

• • •

Гектаридан 50 центнер пахта етиштириш учун курашаётган Шовот районидаги «Москва» колхози пахтакорлари ерларнинг шўрини ювишга алоҳида эътибор беряптилар. Сафарбой Рўзибоев, Шермат Раҳимов, Раҳимберган Йўлдошев ва Одамбой Эркаев ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ернинг шўри ҳозирнинг ўзидаёқ уч марта сифатли ювилди. Шўр ювишни намунали ўтказишда Оллаёр Жуманиёзов, Матёқуб Бобожонов, Ёқуббой Раҳимов, Йўлдош Сотимов каби уста сувчилар бошқаларга ўрнак бўлишяпти.

О. ИСОҚОВ.

ЯНГИ БОҒЛАР

Шу кунларда Оржоникидзе районида кўчат ўтказиш қизғин давом этмоқда. Колхоз ва совхозларнинг далаларида, ишчи посёлкаларида, мактабларда, йўл ёқалари ва ариқларнинг бўйларида турли мевали ва манзарали дарахт ниҳоллари экилаётир.

Шу кунгача 99.100 туп ҳар хил мева, 15.800 туп тут кўчати экилди. «Қизил Ўзбекистон» колхозида 8 гектар ерда тут плантацияси барпо этилди. «Правда» колхози 10 гектар майдонда, «Қозоғистон ССР 30 йиллиги» колхози, «Қибрай» совхози 5-10 гектар майдонда тут плантациялари вужудга келтирдилар.

Ў. ЗОКИРОВ.

ЮЗ СОВЛИҚДАН 200 ҚЎЗИ

ТОМДИ, («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Район чорвадорлари бу йил ҳар юз бош совлиқдан 130 тадан қўзи олишга ваъда берган эдилар. Шу кеча-кундузда чорвачилик фермаларида қўзилатиш оммавий тус олди. Ҳозиргача қўзилаган 35 минг бош совлиқнинг 12 мингтаси эгиз туғди. Шундай қилиб, ҳар юз совлиқдан 135 тадан қўзи олинди.

Май олди социалистик мусобақасини қизитиб юборган «Оёққудуқ», «Томди» совхозлари, «Коммунизм» ҳамда «Оқтов» колхозларининг пешқадам чорвадорлари янада юқори кўрсаткичларга эришяптилар. Оёққудуқликлар ҳар юз совлиқдан 153 тадан, томдиликлар эса 152 тадан қўзи топширишяпти.

«Оёққудуқ» совхозининг ўртоқ Б. Тўрабоев мудирлик қилаётган фермасида совлиқларнинг асосий қисми қўзилади. Моҳир чўпонлардан Ж. Сидақбоев, Х. Дўсанов, С. Авелов ўртоқлар ҳар юз совлиқдан 200 тадан қўзи олмоқдалар. Ферма бўйича ҳар юз бош совлиқ ҳисобига 190 тадан соғлом қўзи тўғри келяпти.

Томди чорвадорлари қўзилатиш кампаниясини уюшқоқлик билан ўтказиш учун барча куч ва имкониятларини ишга солмоқдалар.

М. БАҚОЕВ.

МЕҲМОНЛАРИМИЗ

Мали Республикасининг ҳукмрон партияси бўлган Судан Иттифоқи партиясининг раҳбар ходимлари делегацияси бир неча кундан бери Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турибди. Мали Республикаси президенти кабинетининг директори Конате Демба делегацияга бошчилик қилмоқда.

30 мартда Мали Республикаси раҳбар партия ходимларини КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов қабул қилди. Бўлиб ўтган дўстона суҳбат вақтида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари В. Г. Ломоносов, Н. Г. Анисимкин, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Р. Н. Нишонов қатнашдилар.

Шу кунниёқ делегация аъзолари Ўзбекистон ССР Олий Советининг Президиумининг Раиси Е. С. Насриддинова ҳузурида бўлдилар. (ЎзТАГ).

Суратда: Мали Республикасининг ҳукмрон партияси бўлган Судан Иттифоқи партияси раҳбар ходимлари делегацияси аъзолари Тошкент тўқимачилик комбинатида.

В. Лейзерович фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

САМАРҚАНД, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Янгидан сайланган меҳнаткашлар депутатлари Самарқанд область Советининг сессияси бўлиб ўтди. Сессияда мандат комиссиясининг доклади эшитилиб, 14 мартда областнинг барча сайлов округларида маҳаллий Советларга сайловлар сиёсий кўтаринки руҳда ўтганлиги таъкидланди.

Сессия область Совети ижроия комитетининг янги составини сайлади. Меҳнаткашлар депутатлари Самарқанд область Совети ижроия комитетининг раиси қилиб депутат А. А. Хўжаев, ижроия комитет раисининг биринчи ўринбосарлигига депутат С. Ҳамроқулов, раис ўринбосарлари қилиб О. Маҳмудов, О. П. Тераева, М. Умаров ўртоқлар сайландилар.

Л. ЭРГАШЕВ.

КОМСОМОЛ МАИШИЙ ХИЗМАТГА ҒАМХЎРЛИК ҚИЛСИН

ВЛКСМ Марказий Комитети савдо, умумий овқатланиш, темир йўл, автомобиль, ҳаво транспорти, алоқа, соғлиқни сақлаш, уй-жой хўжалиги, коммунал ва маиший хизмат кўрсатувчи корхоналардаги барча ёш ходимларга, Совет Иттифоқидаги барча комсомол ташкилотларига, йигит ва қизларга мактуб билан мурожаат қилди. ВЛКСМ Марказий Комитети совет кишиларига хизмат кўрсатиш маданиятини янада ошириш учун комсомоллар билан ёшлар нималар қилишлари мумкинлиги ва лозимлигини муҳокама қилишни тавсия этмоқда.

Коммунистик партия халқнинг моддий ва маънавий эҳтиёжларини ҳар томонлама қондириш тўғрисида доим ғамхўрлик қилиб келмоқда, дейилади ВЛКСМ Марказий Комитетининг мактубида. КПСС Программасида эълон қилинган «Ҳамма нарса инсон учун, инсоннинг бахт-саодати учун» деган шиор жамиятимиз ҳаётининг энг муҳим принципига айланиб қолган.

Экономика ривожлантирилаётганлиги, ишлаб чиқариш такомиллаштирилаётганлиги туфайли енгил саноат товарларининг турлари йил сайин кўпайиб, сифати яхшиланиб бормоқда. Етти йиллик мобайнида 80 мингта янги магазин, 20 мингтадан кўпроқ маиший хизмат кўрсатувчи комбинат ва устахона очилди, ошхоналар, кафелар, ресторанлардаги ўринлар миқдори икки миллионга кўпайди. Совет кишиларининг фаровонлиги ўсиб бориши билан бирга меҳнат ва турмушда янги ижтимоий муносабатлар шаклланмоқда, коммунизм қурувчиси ахлоқ кодексининг принциплари, ўзаро муносабатларнинг чинакам олий маданияти қарор топмоқда. Бунда хизмат кўрсатиш соҳасида ишловчи ходимларнинг ҳам роли катта бўлмоқда, албатта. Ҳозирнинг ўзидаёқ аҳолига бевосита хизмат кўрсатувчи соҳаларда жуда кўп меҳнаткашлар — 20 миллион киши ишлаб турибди.

Лекин шундай бўлса ҳам бизда маиший хизмат кўрсатиш соҳасининг иши тўғрисида кўпгина гап-сўзлар бўлаётганининг сабаби нима? Сўнгги йилларда одамларимизнинг бўш вақти анча кўпайди, одамлар шу вақтда ўқишлари, санъат, спорт билан шуғулланишлари, болаларини тарбиялашлари, ҳордиқ чиқаришлари мумкин. Лекин ана шу қимматли вақт баъзан магазинда, поликлиникада, почтада, автобус остановкасида навбат кутиб туришга беҳуда сарф бўлиб кетмоқда. Ҳолбуки, жуда кўп ҳолларда маиший хизмат кўрсатишни оқилона ташкил қила билмаслик сабаблигина шундай бўлаётир.

Бизда беғамлик, қўполлик, эътиборсизлик ва формализм кўринишлари ҳали ҳам тез-тез учраб туради. Одамлар бир-бирлари билан қилган муомалаларида яхши истак, дилдан айтилган сўз, самимий табассум, самимий кўришиш қанчалик муҳим эканлигини исботлаб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак. Бу ўринда хизмат кўрсатиш соҳасининг ходими ҳам, харидор, мижоз ҳам юксак маданият намуналарини кўрсатмоғи керак.

Баъзан, дейилади мактубда, Ғарбда хизмат кўрсатиш даражаси юксак эканлиги ҳақидаги сўзларни эшитиш мумкин. Лекин Ғарбда хизмат кўрсатиш соҳасига ҳаддан ташқари зеб берилаётганлигини одамларнинг манфаатларини кўзлаб қилинган иш деб ўйлаш соддалик бўлур эди. Хизмат кўрсатишга бунчалик оро беришнинг яширин сабабларини кўрмаслик — одамларнинг табассуми, эзгу ниятларидан фойда олиш, бойлик орттириш учун фойдаланилаётганлигини кўрмаслик соддалик бўлур эди. АҚШдаги кўп магазинларга «Жилмайингиз! Сизларга шунинг учун ҳақ берилади!» деган сўзлар ёзилган тахтачалар осиб қўйилганлиги бежиз эмас.

Бизнинг мамлакатимизда хизмат кўрсатиш маданиятини оширишдан кузатилган мақсад одамлар учун иложи борича кўпроқ қулайлик яратиб беришдан, унинг вақтини тежаб қолишдан, унинг кайфияти ва саломатлигини яхшилашдан иборат. Мамлакатимиз халқлари ўзларининг меҳмондўстликлари, қувноқликлари, улфатликлари, сидқидилликлари билан азалдан ном чиқариб келганлар. Ана шу шонли миллий фазилатлар, ана шу анъаналар маиший хизмат кўрсатувчи совет корхоналарининг ўзига хос фазилати бўлиб қолсин.

ВЛКСМ Марказий Комитети комсомол ташкилотларини меҳнаткашларга хизмат кўрсатиш маданиятини юксак погонага кўтариш учун ҳаракатни янада авж олдириб юборишга чақиради.

Савдо-сотиқ, уй-жой-коммунал хўжалиги, умумий овқатланиш корхоналарида, транспортда хизмат кўрсатишнинг прогрессив замонавий формалари ва юксак маданиятини жорий этишда ташаббускорлик қилиш ёшларнинг бурчидир.

Латвия комсомол ташкилотлари маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ишини яхшилашда актив қатнашмоқдалар. Улар касаба союзлари республика совети ва маиший хизмат кўрсатиш бош бошқармаси билан биргаликда меҳнаткашларга хизмат кўрсатиш сифатини жамоат кўригидан ўтказдилар. Маиший хизмат кўрсатувчи икки мингдан ортиқ корхона ана шу кўрикда қатнашди ва бир талай қимматли таклифлар киритди. Бу таклифларнинг кўпчилиги дарҳол амалга оширилди.

Эстония комсомоллари ҳам ўзларининг латвиялик ўртоқларидан орқада қолишмаётир.

Москвадаги «Марина» деган ёшлар магазинида комсомоллар ўз касбларини севишади, зўр ҳафсала билан ишлаб, ташаббускорлик кўрсатишмоқда. Орел, Львов, Рига, Москва, Харьков, Ростов станцияларининг ва бошқа темир йўл узеллари ва станцияларининг комсомол-ёшлардан иборат коллективлари ҳар бир йўловчи қулай шароитда ҳузур қилиб сафар қилиши учун ҳамма чораларни кўрмоқдалар.

Белоруссия комсомоллари 220 магазинда холис хизмат бюролари вужудга келтиришди. Йигитлар билан қизлар керакли молларни танлаб олишда ёрдам беришади, магазинда қандай буюмлар борлигини айтиб туришади, харидорларнинг болаларига қараб туришади, уйларига бориб буюртмалар олишади ва кексалар, инвалидлар, кўп болали оилаларнинг товарларини элтиб беришади. Бунинг учун ҳеч қандай ҳақ олинмайди ва бу ишлар одамлар ўзлари сотиб олган нарсаларидан кўнгиллари тўлсин, улар магазиндан хурсанд бўлиб чиқиб кетишсин деган ягона муддао билан қилинади.

Уй бошқармалари ҳузурида ремонт дружиналари, деб аталган муассаса барпо этган Москва комсомоллари бошлаган ишда ана шундай куртаклар айниқса бўртиб кўринмоқда. Ставрополь ўлкасида медицина муассасаларининг комсомоллари ишдан ташқари вақтларда меҳнаткашларга профилактика хизмати кўрсатиш юзасидан катта ишлар олиб бормоқдалар. Ереван медицина институти юқори курсларининг студентлари жамоатчилик асосида техникум барпо этиб, медицина ҳамширалари, фельдшерлар, санитарлар тайёрламоқдалар, институт комсомол комитети эса Бутуниттифоқ зарбдор комсомол қурилиши бўлган синтетик каучук заводида поликлиника ташкил қилди. Бундай имкониятлар ҳамма жойда ҳам бор.

ВЛКСМ Марказий Комитети маиший хизмат корхоналарига иродали ва серғайрат йигит-қизларни, янгилик изловчи ва новаторликка интилувчи миришкор ташаббускорларни юборишга даъват этади.

Хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш учун кураш ҳаммамизнинг ишимиздир, барча комсомол ташкилотлари, ҳамма ёшларнинг ишидир. Ўз-ўзидан равшанки, яхши ва чиройли товарлар бўлмаса, юксак маданиятнинг ўзидан наф келмайди. Ленинграддаги «Пассаж» ва болалар магазинларининг комсомоллари Володарский номли, «Большевичка», «Скороход» фабрикаларининг сифатсиз маҳсулотлари устидан жамоатчилик судини ўтказиб, тўғри иш қилишди.

ВЛКСМ Марказий Комитети ёш бинокорларга мурожаат қилиб, уларни савдо, умумий овқатланиш, коммунал хизмат кўрсатувчи корхоналарни муддатидан олдин қуриб битказишга ёрдам беришга даъват қилди, ижодий ёшлар ва студентларни, адабиёт, кино, театрнинг ёш арбобларини ҳам маиший хизмат кўрсатиш маданиятини оширишга ўз ҳиссаларини қўшишга чақирди.

НОВАТОРЛАР СОВЕТИ

Яқинда «Чирчиксельмаш» заводида 28 кишидан иборат новаторлар совети тузилди. Заводнинг энг илғор ишчилари — слесарь, токарь, мастер, пайвандчи ва механиклар советга аъзо бўлиб кирдилар.

Советда қуюв, темирчилик-пресслаш, механика секциялари тузилди. Секцияларнинг асосий вазифаси — илғор тажрибаларни ёйиш, меҳнатни ташкил қилишни яхшилаш, ишлаб чиқариш маданиятини ошириш ва бу ишларни координациялашдир.

Новаторлар совети иш бошлаб юборди.

А. РАҲИМОВ.

Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш 21-профессионал техника билим юрти (Луначарский қишлоғи) қишлоқ хўжалиги учун кўплаб мутахассислар тайёрлаб чиқармоқда. Суратда ўқувчилардан А. Салимов ва М. Умеров дала радиостанциясида ишлашни ўрганмоқдалар.

И. Глауберзон фотоси.

РЕВОЛЮЦИЯ ДАРҒАСИ

В. И. Ленин туғилган куннинг 95 йиллиги олдидан

Владимир Ильич Лениннинг номи ер юзидаги миллион-миллион кишилар учун энг мўътабар, энг азиздир. Бу ном бутун илғор инсониятнинг қалбида яшамоқда. Бу ном инсониятни тинчлик ва социализм учун, порлоқ истиқбол, эркин, бахтли ҳаёт, кишиларнинг қардош-қондошлиги, ер юзида коммунизм тантанаси учун дадил, қатъий кураш олиб боришга даъват этмоқда. Инсоният тарихида биринчи социалистик давлатнинг асосчиси бўлишдек, ана шу давлатни вужудга келтиришда буюк ташкилотчи ва буюк куч сифатида тарих майдонига чиққан Коммунистик партиянинг ташкилотчиси бўлишдек ҳеч бир тенги йўқ масъулият ҳамда шарафга муяссар бўлган энг улуғ инсон — Лениннинг номи бутун дунё меҳнаткашлари учун абадий порлаб турувчи машъал бўлиб қолган бўлса, унинг ғоятда мукаммал, тиран таълимоти йўлчи юлдуз бўлиб қолди.

* * *

Владимир Ильич Лениннинг бутун ҳаёти халқ манфаатларига фидокорлик ва донолик билан хизмат қилишдан иборат бўлди. «Менинг тақдирим шундай экан,— деган эди Владимир Ильич ўзи ҳақида. Бир жанговар кампания кетидан сиёсий аҳмоқчиликларга, пасткашликларга, оппортунизмга ва хоказоларга қарши иккинчи жанговар кампания чиқиб туради. 1893 йилдан бери шундай бўлиб келяпти. Шунинг учун ҳам пасткаш одамлар мени кўролмайдилар. Майли, шундай бўлса ҳам, мен бу тақдирни пасткаш одамлар билан «тинч» туришга алмаштирмайман». Бу сўзларда жуда катта маъно бор. Владимир Ильич онгли ҳаётга қадам қўйган чоқданоқ дунёни ўзгартириш тўғрисидаги, пролетариатнинг буюк тарихий бурчи ҳақидаги революцион марксистик таълимотнинг энг мустаҳкам тарафдори, оташин пропагандисти, Россияда марксизмни оммавий ишчилар ҳаракати билан қўшиб олиб боришдан иборат буюк жараённинг энг фаол раҳбари сифатида майдонга чиқди.

В. И. Ленин ўтган асрнинг охири ва XX асрнинг бошларида тарих Россиянинг ёш пролетариати олдига Европа ҳамда Осиё реакциясининг таянчи бўлган мудҳиш чоризмни ағдариб ташлаш вазифасини қўйганлигини бошқа революцион арбобларга нисбатан яхшироқ тушуниб, шу сиёсий вазифанинг ҳал этилишиёқ рус пролетариатини халқаро революцион пролетариатнинг авангардига айлантириб қўйишини башорат қилди. У чор ҳокимиятининг илдизига путур етказган биринчи рус революцияси якунларини чуқур анализ қилиб, революцион синфни вужудга келтирган рус миллати инсониятга озодлик учун ва социализм учун курашнинг буюк намуналарини кўрсатишга қодир эканлигини исбот қилди, деб фахрланди.

Владимир Ильичнинг рафиқаси ва сафдоши Н. К. Крупская ўз эсдаликларида ёзганидек, «Маркс билан маслаҳатлашиб олиш керак, дер эди Владимир Ильич... У улуғ устоз билан маслаҳатлашиб, ундан энг муҳим масалаларга жавоб олиш учун диққат билан ўқир эди». Илмий коммунизм асосчилари бўлган К. Маркс ва Ф. Энгельс идеяларининг асл моҳиятини зўр идрок билан таҳлил қилиш билан бирга масалага замон нуқтаи-назаридан қараган, ҳаётнинг томир урушини аниқ билиб турган Ленин Маркснинг пролетар революциясини «деҳқонлар уруши» билан қўшиб олиб бориш мумкин, деган таълимотини ижодий ривожлантириб, энг муҳим назарий ва сиёсий хулоса кашф этди, яъни революцион пролетариатнинг меҳнаткаш деҳқонлар билан иттифоқи демократик ва социалистик революцияларнинг ғалабаси учун асосий шартдир, деган қоидани олға сурди. Бунда Лениннинг улуғ назариётчилик истеъдоди намоён бўлди. Ишчилар билан деҳқонлар иттифоқи тўғрисидаги бу улуғ идея кейинчалик Коммунистик партия стратегия ва тактикасининг, социалистик революция ҳақидаги назариянинг ниҳоятда муҳим принципларидан бири бўлиб қолди.

Улуғ Ленин инсоният тарихида ҳурлик ва озодлик жамияти барпо қилишга зўр ишонч билан қатъий киришар экан, у Россиядаги жуда оғир вазиятни фақат ва фақат пролетариат революцияси, шу революцияни амалга оширишга ўзини тайёрлаётган ишчилар синфи деҳқонлар оммаси билан иттифоқ бўлиб бартараф эта олишига асло шакшубҳа қилмади. У чор Россияси тупроғида коммунизм машъалини абадий порлатиш учун денгиз сингари тўлқинлана бошлаган пролетариатнинг курашига бошчилик қилувчи авангард — марксистик революцион партия шубҳасиз керак деган хулосага келиб, «бизга революционерлар ташкилотини беринг — биз Россияни тубдан ўзгартириб юборамиз!» деб хитоб қилди. Ленин ва ленинчилар марксистик партия тузишга киришар эканлар, марксизмнинг ошкора душманлари бўлган народниклар, оппортунистлар, «легал марксистлар» ва бошқа сиёсий оқимларга қарши қатъий ғоявий кураш олиб бордилар.

Революцион ҳаракатнинг атоқли арбоби бўлиб қолган истеъдодли ташкилотчи, сўнмас ғайрат, мустаҳкам иродали Ленин Россия пролетариатининг ғалабаси ҳеч шубҳасиз, муқаррар эканлигидан башорат берибгина қолмай, бу революцион ғояни кишилар онги ва қалбига чуқур сингдирди. У ўзининг «Халқ дўстлари» нима ва улар социал-демократларга қарши қандай курашдилар?» деган машҳур асарида марксизм душманларининг дунёқараши, сиёсий ва иқтисодий платформаси ҳамда тактикасини фош этди. Шу асарда Россия ишчилар синфининг тарихий йўли — халққа сиёсий йўлбошчи бўлиши аниқ белгилаб берилди, пролетариатнинг гегемонлиги идеяси олға сурилди; революцион курашда пролетариатнинг иттифоқчилари масаласи ўртага қўйилди. Бу идеялар марксизм назариясига қўшилган жуда қимматли ҳисса бўлиши билан бирга ўша вақт учун энг зарур амалий қўлланма эди. Ленин революцион генийсининг бу башорати тузилиши мўлжаллаб қўйилган партия учун ҳаракат дастури эди. Ленин «Нима қилмоқ керак?» деган китобида янги типдаги партия тузиш идеясини олға сурди.

Ленин ана шу асарда «... илғор назарияга амал қилувчи партиягина илғор курашчи ролини бажара олади» деди. Унинг бирдан-бир мақсади худди шундай партия тузиш эди. Мураккаб вазиятда «Искра» газетаси ленинча ташкилий планни сабот билан амалга оширди. Ниҳоят, 1903 йилнинг июль-августида бўлиб ўтган РСДРП II съезди большевиклар партияси тузилганлигини эълон қилди. Бу съездда оппортунизмга қарши кескин кураш жараёнида ленинча «Искра» илгари сурган ва ишлаб чиққан принциплар ҳамда ташкилий асосларда ҳақиқий революцион ишчилар партияси тузилди.

Рус революцион ҳаракати тарихида мислсиз ажойиб воқеа бўлган бу съезднинг тарихий аҳамияти ниҳоятда катта бўлди. Бу съезднинг асосий якуни Ленин ва ленинчиларнинг революцион марксистик партияси — большевистик партия тузилганлигида ва революцион ҳаракатнинг компаси бўлган икки қисмдан иборат программа ҳамда устав тасдиқланганлигидадир.

Ленин революционерлар партияси тузишни орзу қилиб, шу йўлда ўз сафдошлари билан бирга тинимсиз ва машаққатли кураш олиб борди, ниҳоят тарих майдонида марксистик партия барпо этилди. Большевизм сиёсий фикр оқими, сиёсий партия, ишчилар синфининг авангарди ва уюшган отряди сифатида вужудга келган бу даврда бир томондан пролетариат революцион жанглар бўсағасида турган бўлса, Россияда империализм даври бошланиб, халқнинг чоризм зулмига қарши ғазаб ва нафрат туғёни тобора авж олаётган эди. Ана шу халқ тўлқинини янада авж олдириш, уни революцияга айлантиришга бошчилик қилишни тарих Ленин зиммасига, коммунистлар зиммасига, пролетариат зиммасига юклади. «Пролетариатнинг ҳокимият учун олиб борадиган курашида ташкилотдан бошқа қуроли йўқ» деган ленинча қоида большевизмнинг энг асосий негизларидан бири бўлиб қолди.

Владимир Ильич ўзининг «Демократик революцияда социал-демократиянинг икки тактикаси» асарида буржуа-демократик революциясининг ўсиб социалистик революцияга ўтиши назариясини ишлаб чиқди. У «...биз демократик революциядан дарҳол социалистик революцияга ўта бошлаймиз, бунда ўз кучимизга, онгли ва уюшган пролетариатнинг кучига айни мувофиқ равишда ўта бошлаймиз. Биз узлуксиз революция тарафдоримиз. Биз ярим йўлда тўхтаб қолмаймиз», деб хитоб қилиб, оппортунистлар ва меньшевикларнинг социалистик революция учун ҳали шарт-шароит етилган эмас, деган догмаларини чил-парчин қилиб ташлади.

Биринчи рус революцияси мағлубиятга учраган бўлса-да, ниҳоятда чуқур сиёсий кураш, революцион жанглар даврини, революцион халқаро ишчилар ҳаракатининг янги даврини бошлаб берди. Революция йиллари икки сиёсий йўл — большевистик йўл ва меньшевистик йўл учун катта синов бўлди. Революцион курашнинг бориши большевикларнинг стратегия ва тактикаси тўғрилигини тасдиқлади. Революция йилларида большевистик партия катта сиёсий таълим олиб, омма ўртасида ташкилотчилик ишни олиб боришда катта тажриба орттирди. Ленин тузган партия оммавий партия бўлиб қолди. Бу революцияни Ленин Октябрь революцияси учун «генерал репетиция» деб таърифлади. Реакция йиллари ва ундан кейинги Октябрь революциясигача қадар бўлган вақт давомида большевистик партия мамлакат ҳаётида энг катта сиёсий куч сифатида майдонга чиқди.

Партиянинг ғоявий раҳбари ва йўлбошчиси Ленин биринчи жаҳон уруши йилларида яратган «Империализм — капитализмнинг юқори босқичи» асарида социалистик революция тўғрисидаги назарияни ривожлантирди, янги қоидалар билан бойитди. У социализм империализм даврида барча мамлакатларда бир вақтда ғалаба қозона олмайди, социализм дастлаб айрим олинган бир мамлакатда ёки бир нечта мамлакатда ғалаба қозониши мумкинлигини башорат қилди, империализмни пролетар революциясининг арафасидир, деб таърифлади. Биринчи жаҳон уруши революцияни амалга ошириш учун объектив шарт-шароит туғдирган эди. Февраль буржуа-демократик революцияси Лениннинг фикрлари нақадар ҳақ эканлигини тасдиқлади. Бу революция империалистик уруш гражданлар урушига айланишининг бошланиши бўлди. Бу революция партиянинг энг яқин вазифаларини — чоризмни ағдариб ташлаш вазифасини ҳал қилди, капитализмни тугатиш ва социализм ўрнатиш учун имконият яратиб берди. 1917 йилнинг 25 октябрида (7 ноябрь) Россияда Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалаба қилди. Бу революциянинг улуғ дарғаси Ленин бўлди.

Ленин «Апрель тезислари» номли гениал асарида революция алангасининг янги босқичида партиянинг сиёсий ва иқтисодий платформасини ишлаб чиққан бўлса, «Давлат ва революция» асарида давлат тўғрисидаги марксистик таълимотни ривожлантириб, Советларни пролетар диктатурасининг энг мақбул формаси деб ҳисоблаган эди. Революция ғалаба қилган Россия тупроғида Владимир Ильич бошчилигида Совет ҳокимияти ўрнатилди. Дунёда биринчи социалистик давлат қарор топди.

Октябрь социалистик революциясининг оламшумул ғалабаси натижасида, пролетариат диктатурасининг қарор топиши туфайли инсоният тарихида биринчи марта янги, олий типдаги совет демократияси қарор топди. Улуғ Лениннинг таъбири билан айтганда, пролетар демократияси ҳар қандай буржуа демократиясидан миллион марта демократроқ демократия, совет ҳокимияти энг демократик буржуа республикасидан миллион марта демократроқ демократиядир.

Замонамизнинг ақл-идроки, шон-шарафи ва виждони Коммунистик партиянинг, Совет давлатининг асосчиси улуғ Ленин генийсининг кучи, унинг буюк ташкилотчилик қобилияти инсоният жамияти тараққиётининг янги даврини — социализмнинг узлуксиз ғалабалари даврини, империализмнинг ҳеч сўзсиз емирилиши даврини бошлаб берди. М. Горький Ленин генийсининг қудратини бундай таърифлаган эди: Ленин буюк қалбининг ярми келажакда яшар эди.

Коммунистик партиямизнинг XI съезди Лениннинг раҳбарлигида ўтган эди. У съездни ёпар экан, партия ўзининг ўткир ақл-идроки, ўз тактикаси билан бизнинг революциямизни жаҳонда мисли кўрилмаган юксакликка кўтарди, деди. «Жаҳонда ҳеч қандай куч, — деди у башорат қилиб, — ...бизнинг революциямизнинг асосий ютуқларини қайтариб ололмайди, чунки бу ютуқлар энди «бизники» эмас, балки жаҳоншумул-тарихий ютуқлардир». Ленин шу съезд минбаридан туриб, партия сафларини мустаҳкамлаш, социалистик хўжаликни юрита билиш, давлатни идора қила билиш, социализм қуриш учун кадрларни тўғри танлаш ва жой-жойига қўйиш, ижрони текшириш сингари жуда кўп масалаларга тўхталди.

«Кундалик дафтардан саҳифалар», «Кооперация тўғрисида», «Рабкринни қандай қилиб қайтадан ташкил қилишимиз керак», «Революциямиз тўғрисида», «Оз бўлсину, соз бўлсин» асарлари Лениннинг Коммунистик партияга қилган ўзига хос сиёсий васияти эди. Коммунистик партия мамлакатимизда социализмнинг тўла ва узил-кесил ғалабаси учун қаҳрамонона кураш олиб боришнинг ҳамма этапларида улуғ Лениндан маслаҳат олди. Унинг кўзгудек порлоқ идеялари партиямиз амалий фаолияти учун йўлчи юлдуз бўлди. Коммунистик партиямиз мамлакатимизда коммунизм қурилишининг Программасини ишлаб чиқишда ҳам Лениннинг жуда бой назарий мероси хазинасидан йўл-йўриқ олди. Улуғ назариётчи ва мутафаккир Лениннинг Октябрь революцияси арафасида, социализм аста-секин коммунизмга ўсиб ўтиши лозим ва ўсиб ўтади, деган буюк ҳикмати айни ҳақиқатга айланди. Ленинизм ватани — Совет Иттифоқида коммунизм тантана қилмоқда.

Лениннинг бебаҳо ғоявий мероси, ҳамиша барҳаёт ва ривожланиб бораётган ленинча таълимот умумхалқ партияси бўлиб қолган Коммунистик партиямизга, қардош коммунистик ва ишчи партияларга коммунизм ва социализмнинг буюк ғалабалари йўлини ёритиб турибди. Лениннинг ўттиз мингдан ортиқ асарлари, хатлари ва ҳужжатларидан иборат буюк адабий меросидан миллион-миллион кишилар баҳра олмоқдалар.

О. АБДУРАҲМОНОВ.

КОНВЕРТЛАРНИ ОЧГАНДА

ЯНГИ КОМБИНАТ

Урганч шаҳрида янги сут-ёғ комбинати қурилиб, фойдаланишга топширилди. Замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган корхона Хоразм области хўжаликларида тайёрланган сутнинг асосий қисмини қайта ишлаш қувватига эга.

Ш. РАҲИМОВ.

УРГУТ ТАМАКИСИ

«Ўзбекистон ССР беш йиллиги» колхози йирик тамакикор хўжаликлардан биридир. Колхозда тамакининг эртапишар, юқори ҳосилли навлари етиштирилади. Ургут тамакисидан тайёрланган папирос мамлакатимиздан ташқарида ҳам машҳурдир. Ҳамдам Нарзиқулов бошлиқ бригада аъзолари бу йил ҳар қачонгидан барвақт тамаки ҳосили етиштириш мақсадида 1600 квадрат метр майдонда парник хўжалиги ташкил этди.

Х. ГУЛМУРОДОВ.

БОШ ПЛАН АСОСИДА

Киров районининг маркази — Бешариқ шаҳарчаси бош план асосида қайта қурилмоқда. Яқинда шаҳарчада бешта саноат ва озиқ-овқат моллари магазини, иккита қизил чойхона қурилиб, ишга туширилди. Фойдаланишга топширилган кўп ўринли кинотеатр биноси меҳнаткашларнинг маданий ҳордиқ чиқарадиган жойига айланди. Янги бинолар атрофига кўплаб мевали ва манзарали кўчатлар ўтқазилди. Шаҳарчада қурилиш ишлари жадал суръатлар билан давом эттирилмоқда.

А. ТОШПУЛАТОВ,
Фарғона области.

АДАБИЙ КЕЧА

Оҳангарон шаҳридаги 11-мактабда шоир ва драматург Уйғуннинг 60 ёшга тўлишига бағишланган адабий кеча бўлиб ўтди. Кечада шоирнинг ижодий фаолияти ҳақида докладлар тингланди. Юқори синф ўқувчилари Уйғуннинг «Тинчлик кабутари», «Бизнинг баҳоримиз», «Бригадир Карим» деган шеърларини ўқиб бердилар. Бадиий ҳаваскорлик тўгараги қатнашчилари «Навбаҳор» пьесасидан парча кўрсатдилар.

А. КУКИЙ.

ҚУТЛУҒ УМР

«ПАЧКАМАР» СОВХОЗИНИНГ СОБИҚ ИШЧИСИ НУСРАТБУВИ ФАРМОНОВАНИНГ ЎНДАН ОРТИҚ ЎҒИЛ-ҚИЗ ҚИРҚДАН ЗИЁД НЕВАРА-ЧЕВАРАСИ БОР. БИР АСРДАН ОРТИҚ УМР КЎРАЁТГАН НУСРАТБУВИ ҲАЛИ ТЕТИК, ЎЗИНИ БАҚУВВАТ СЕЗМОҚДА.

С. АҲМЕДОВ,
Ғузор райони.

ЖАСУР ҚИЗ

Вобкент районидаги Куйбишев номли ўн бир йиллик мактаб коллективи Зулайхо Обидовани «жасур қиз» деб атайди. Бу гапда жон бор. Етти яшар Дилдор билан беш яшар Бозорбой Руд сойи бўйида ўйнаб юришган эди. Бехосдан Бозорбой сойга тушиб кетди. Дилдорнинг «ёрдам беринг!» деган овози эшитилди. Мактабдан қайтаётган Зулайхо овоз чиққан томонга югурди. Оқиб кетаётган болага кўзи тушгач ўзини сувга отиб, комсомолга хос жасорат кўрсатди. Тўлқин Зулайхони ҳам ўз гирдобига торта бошлади. Аммо у бўш келмади. Бутун иродасини ишга солиб, Бозорбойни ўлимдан сақлаб қолди. Боланинг ота-онаси «жасур қиз»га ва уни қўрқмас қилиб тарбиялаётган мактаб коллективига ташаккур изҳор қилди.

С. ҲАКИМОВ.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ОММАВИЙ ИШЛАР ВА ХАТЛАР БЎЛИМИДА

Редакция кеча 180 хат ва 6 фотосурат олди. Қуйида шу материаллардан айримларини ўқийсиз:

Ғаллаороллик О. Қаршиев, бекободлик У. Туранов, избосканлик Т. Хатамов, косонсойлик И. Раҳматиллаев, шовотлик М. Юнусов, юқори чирчиқлик М. Раҳмедов, қоракўллик Б. Аҳмедов, чимбойлик Ж. Бектурсунов, гулистонлик Ҳ. Эшонқулов, ғузорлик Ю. Маллаев, оққўрғонлик И. Ҳасановлар юборган хат-хабарларда аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатишдаги ютуқ ва камчиликлар тилга олинган.

— Ромитан районидаги Жданов номли колхоз сартароши Карим Шариповни, — деб ёзади Ш. Собиров, — колхозчилар «дилгир уста» деб аташади. Сартарош кўклам экиш кампанияси авж олган шу кунларда дала шийпонларига тез-тез бориб туради.

Ю. Аҳроров (Тошкент) ўз хатида Чиғатой дам олиш уйи тобора обод бўлаётганини хабар қилди. А. Абдумуродов (Иштихон), Э. Эшонқулов, И. Норбоев (Шеробод), Қ. Қамбаров (Фориш), О. Ашрапов (Бекобод) А. Рўзиқулов (Хўжаобод), Н. Муҳиддинов (Янгиқўрғон) қувончли воқеалар, улкан қурилишлар ҳақида хабарлар ёзиб юборганлар.

Х. Э. ЭРГАШЕВНИ ДАФН ЭТИШ

Тошкент меҳнаткашлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Олий Советининг депутати Хидирали Эргашевич Эргашев билан 30 мартда видолашдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар зали мотам либосида. Марҳумнинг жасади солинган тобут шу ерга қўйилган. Тобут қўйилган супача ёнида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Совети ва Олий Совет Президиумидан, жамоат ташкилотларидан гулчамбарлар бор. Тобут ёнида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиуми аъзолари ва Президиум аъзолигига кандидатлар, республиканинг бошқа раҳбар ходимлари, марҳумнинг қариндош-уруғлари ва яқин кишилари турибди. Корхоналар, қишлоқ хўжалик органлари, илмий муассасаларнинг жуда кўп намояндалари Х. Э. Эргашев билан видолашиш учун келишган.

Соат 14 да мотам кортежи Чиғатой қабристони томон йўл олади. Бу ерда гражданлик мотам мажлиси бўлиб ўтди.

Х. Э. Эргашевни дафн этишни ташкил қилувчи ҳукумат комиссиясининг раиси М. М. Мусахонов мотам митингини оча туриб, Х. Э. Эргашевнинг ҳаёт йўли, меҳнат фаолияти тўғрисида гапириб берди. Республика қишлоқ хўжалик министри Н. Ж. Худойбердиев, профессор Э. И. Отахонов, қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш Ўрта Осиё илмий тадқиқот институти партия ташкилотининг секретари М. В. Куликова, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг масъул ходими Ш. А. Миртолиповлар нутқ сўзладилар. (ЎзТАГ).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ • 2
31 МАРТ, 1965 ЙИЛ
№ 75 (13.031).

Қори-Ниёзий ижодхонасида

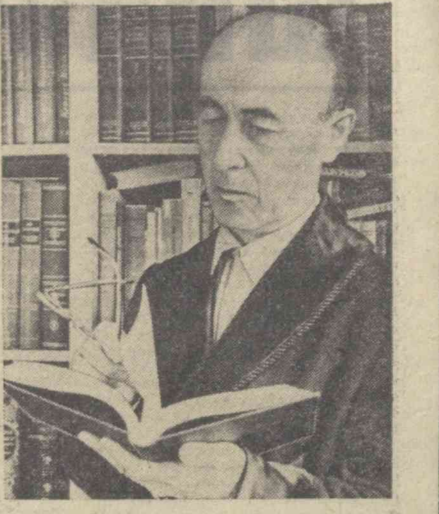

ЎЗБЕКИСТОН ССР Фанлар акадеинг академиги, атоқли олим Тошмуҳаммад Ниёзий илғор совет фани ва маданияти тарихимоқли ўрин тутади. Октябрь революциясининг дасткунларидан бошлаб социалистик фан ва маданиясида амалга оширилаётган ишларда актив қатнашаётган кекса ўзбек совет олими, Ўзбекистон ССРдаат кўрсатган фан арбоби, Давлат мукофоти лауҚори-Ниёзий ўзининг илмий асарлари билан Юқимиздагина эмас, балки чет элларда ҳам донг чин.

Қори-Ниёзий физика-математика фаи соҳасида ўзбек олимларининг тўнғичидир. У 193да профессорлик унвонига сазовор бўлиб, 1939 йиокторлик диссертациясини ёқлади. Олимнинг «Тригонометрия ва унинг космографияга татбиқи», «Дифференциал ва интеграл ҳисоби», «Аналитик геометрия», икки томлик «Асосий математик анализ курси», каби асарлари алоҳида диққатга сазовордир. Бу асарлар ўзининг оригиналлиги, равшанлиги, назария билан практиканинг узвий боғланиши билан ажралиб туради. Масалан, Қори-Ниёзийнинг «Дифференциал тенгламалар» номли асарининг бу хусусиятларини кўрсатиб, академик В. И. Романовский ўз тақризида бундай ёзади: «Профессор Қори-Ниёзийнинг китоби совет ва чет эллардаги дифференциал тенгламаларга оид энг яхши асарлар даражасида ёзилган асардир».

Қори-Ниёзийнинг ўзбек, рус ва инглиз тилларида 300 га яқин илмий асари, монография ва мақолалари босилган. Унинг «Улуғбекнинг астрономия мактаби» номли машҳур асарининг аҳамияти шундаки, у асосан биринчи манбага, яъни қўлёзмаларга таяниб ёзилган. Гарчи асарда жуда кўп астрономик мулоҳазалар, математик анализлар бўлсада, лекин улар кенг тарихий фонда берилган.

Олим Япония, Ҳиндистон, Италияда бўлиб ўтган бир неча халқаро конгресс ва симпозиумларда илмий докладлар қилган. У 1954 йилда Римда бўлиб ўтган конгрессда Халқаро астрономик жамиятга ва 1957 йилда Совет табиёт ва техника фанлари тарихчилари миллий уюшмасининг аъзолигига сайланган.

Қори-Ниёзийнинг илмий асарлари ер юзидаги барча қитъаларда, жумладан Токио, Вашингтон, Лейден, Лондон, Сидней, Кембриж, Рим, Бомбейда чиққан илмий асарларда қайд этилган.

Атоқли олим Қори-Ниёзий катта ҳаёт йўлини ўтганлиги, бутун илмий фаолияти республикамиз фани ва маданиятининг тарихи билан чамбарчас боғлиқлиги унинг «Ҳаёт мактаби» номли асарида фактик материаллар асосида яхши тасвирланган. Ҳозир олим шу мемуарнинг 2-нашри устида ишламоқда.

Коммунизм мадани жаҳон маданияти яратган ҳамма яхши нарсаларни ўз ичига олиб ва ривожлириб, инсониятнинг маданий тараққиётида янги олий босқич бўлади. Коммунизаданияти жамият маънавий ҳаётининг барча ранг-баранг томонларини ва икларини, янги дунёнинг юксак ғоявийлиги ва инсонпарварлигини ўзидавдалантиради.

КПСС ПРОГРАММАСИДАН.

ТАФАККУР МИАЛАРИ

Афсуски, турли мунозаралар учун кўп ваҳуда сарф қиладиган кишилар ҳали оз эмас. Менимча муҳокамий асосда, объектив ва самимий бўлганда умуман мунозарага эҳтимас эди. Шунинг учун илм-фан ва кишиларнинг онги ўсиб, ривожлорган сари беҳуда мунозаралар ўз-ўзидан камайиб боради.

Навбатдаги нашрга тааётган асарлардан.

Уқувчининг мияси омбор эмас. Шунинг уни ҳар нарсани сақлашдан эҳтиёт қилиш зарур... Ҳолбуки, та мантиқий фикр юритиш малакаси ўқитувчининг диққат марказ лиши керак. Чунки бу малакага эга бўлмай туриб, фан ва техникаллаш мумкин эмас.

«Онгрбия» мақоласидан.

...Умуман ёзувлар тараққиётнинг маънунларига бўйсуниб ривожланган. Биз айни вақтда фойдаланиб тузувлар, у ўзбекча, русча ёки бошқа тилда бўлишидан қатъи назар, ўзгаришларга йўлиқиб, тараққиётнинг ҳамма босқичларидан ўтганининг дастлабки шаклини аллақачонлар йўқотган...

...Лотинлаштирилган алфавитдан рус гси асосидаги янги алфавитга кўчиш билан ўзбек халқи ўзиниданий ҳаёти тарихида ҳеч қачон кўрилмаган, илгари қўлланиб келгвлардан тамом бошқача бўлган янги ва пухта, бирлашган ёзув сига эга бўлди. Бу ўзбек ёзуви соҳасида чинакам революция демаБу ёзув, яъни рус графикаси асосидаги янги алфавит мисли кўрн суръатлар билан ўсган ва тараққий этмоқда бўлган ўзбек халқисоциалистик маданияти ва адабий тилининг ҳозирги аҳволи унинг ки билан маҳкам боғланган бир ёзувдир.

1940 йилда Ўзбекистон СС Советининг III сессиясида қилинган докладдан.

● Ҳақиқатда ҳам башарият тарихиурда нондан, унинг атрофидаги саргардонликдан бошланзди! Одатдафидлар ноннинг бурдасини, ёки, ҳатто, ушоғини ерда кўриб қолгаи «увол» деб дарҳол ердан олиб ўпардилар, сўнгра оёқ остидан битга, масалан, бир деворнинг кавагига олиб қўяр эдилар. Ҳолбуки, ънда ва на бошқа китобда бу тўғрида ҳеч нарса дейилмаган, яънг диний асоси йўқ! Шунинг учун, шубҳасиз, бу одатнинг ҳақиқийси меҳнаткаш халқнинг машаққатда, оғир меҳнат натижасида тонга қилинган чуқур ҳурматидан иборатдир!

Агарда дастурхонда турган бир боннинг қандай пайдо бўлиши назарда тутилса, ҳатто, у чуқур таъзазовордир! Ер юзида одамзоднинг вужудга келганига тахминан биргон йил бўлган, бироқ буғдойнинг ўзи ва буғдойдан ун тортиб нонш качон топилганлиги маълум эмас. Фақат археологик қазишлар кида эрамиздан 5-6 минг йил илгари табиатда буғдой борлиги аниҳ (шубҳасиз, ундан кўп минг йиллар илгари ҳам буғдой мавжуд буҲар ҳолда то буғдойнинг нима эканлигини билиб, уни экишни ва унйдаланишни ўргангунча кишилар, шубҳасиз, бир неча юз минг йиашаққат чеккан!...

Хуллас, олдингизда дастурхон турган ноннинг тарихи ғоят каттадир. Ҳатто, тайёр буғдойни экинон ҳолатига келтиргунча лозим бўлган барча меҳнатни синчиклатиб борилса, уларни, айниқса, илгариги шароитда бажариш учун лўлган меҳнатнинг нақадар узоқ ва машаққатли эканлиги равшан б Афсуски, бу машаққатли меҳнат натижасида вужудга келган бида ноннинг қадр-қимматига ҳар ким етмайди!..

● Одатда, ҳар бир фаннинг мсиси ўз фанини севади ва шунинг учун ҳам, табиий, уни мақтайкин бу масалада мен бу фикрдан жуда узоқда тураман. Ҳақиқатда ҳало фаннинг ёмони бўлмайди — ҳаммаси ҳам бири-биридан яхши. иси, онгли ва системали равишда шуғулланиб борган сари, у фанаббат пайдо бўлади ва бу муҳаббат чуқурлашгани сари, сарф қилимеҳнатга қараб, маълум муваффақиятга эришилади.

Табиий, ҳар бир фаннинг ўзи хусусияти бор. Жумладан, математиканинг энг қимматбаҳо хусушундаки, у кишининг мантиқий муҳокама қобилиятини ўстира бораъзи кишиларнинг фикрича, математикани эгаллаш учун кишининаи муҳофизаси кучли бўлиши керак эмиш. Нега, деб сўрасангиз, бунга жавобан: «Ахир, математиканинг формулалари жуда кўп, эсда тутиш қийин», дейдилар. Ҳолбуки, математиканинг формуфойдаларини ёд қилиб олиш билан уни эгаллаб бўлмайди. Математижони — тафаккурда, мантиқий муҳокамада бўлиб, ундаги ҳақиқн қатъий, кетма-кет, мантиқий муҳокама билангина ошкор қилиш н. Хуллас, муҳофиза фикр юритиш билан ўзаро узвий боғланган. Ш қилиб, бу қобилиятга, яъни мантиқий тафаккур малакасига эга бнишига ҳар қандай бошқа фан билан шуғулланиш учун мустаҳкан вужудга келади.

● Тарихнинг улуғвор чархи айланиб туради ва табиатда ҳеч қандай куч йўқки, уни тўхтатаҲақиқатда ҳам, у ҳеч кимга итоат қилмайди, чунки унинг айланиэга боғлиқ бўлмай, балки объектив қонуниятдир. Бошқача қилиб этганда, тарих чархининг айланиши вақтнинг биздан қочиб кетаётр. Шунинг учун ҳамма гап мумкин қадар унинг ҳар бир лаҳзасидидрокка суяниб, тўғри, рационал фойдалана билишда. Менингчанинг энг муҳим ҳикматларидан бири ҳам ана шунда!

● Меҳнатнинг йўналишиинг ҳаёти учун объектив аҳамиятга эга бўлиши, жамиятнинг прог ривожланиши учун зарурий эҳтиёжларни рўёбга чиқаришда ёрдашиш керак. Бу эса бизнинг давримизда коммунизм қуриш учун ҳиқилишдан иборат бўлиб, ҳар ким ўз соҳасида бу улуғвор мақсадни чиқаришда ўз ҳиссасини қўшиши лозим. Иккинчи томондан, кишиБундай олийжаноб фаолияти шахснинг барча потинциал имкониятлағоявий савиясини, унинг лаёқатини тўлиқра вишда ривожлантириб,иллаштириб, катта ҳарф билан ёзиладиган ҳақиқий Инсон даражаўтариб боради.

УЛУҒБЕК МАКТАБИ

Совет ҳокимияти йилларида бепоён Ватанимиз халқларининг жумладан ўзбек халқининг илмий ва маданий мероси соҳасида олиб борилган тадқиқот ишлари натижасида катта ютуқларга эришилди. Ҳолбуки бу мерос асрлар мобайнида чанг ва пўпанак босиб кетган эди. Бу тасодифий бўлмай. балки қонуний ҳодисадир. чунки у мероснинг илмий тадқиқоти учун на шароит ва на илмий кадр бор эди.

Фақат Улуғ Октябрь ва партиямизнинг ленинча миллий сиёсати туфайли халқимизнинг илмий ва маданий мероси рўйрост намоён бўлиб. бутун жаҳонга довруғ солди. Бунинг учун шонли ленинчи партиямиздан абадий миннатдормиз.

Маълумки, жаҳон фани намояндалари қаторида ўзбек халқининг олими Улуғбек фахрли ўринлардан бирини ишғол этади. Бу ўринда аввало шуни қайд қилиб ўтиш керакки, олимнинг лақаби унинг тарихда ўйнаган ролига тўла мос бўлиб тушган. Ҳақиқатда ҳам унинг асли исми Муҳаммад Тарағайдир. Бора-бора унинг фан ва маданият соҳасида ўйнаган фавқулодда роли туфайли унга «Улуғбек» деган лақаб берилади ва бу лақаб олимнинг хос исмига айланади.

Шуниси характерлики, Улуғбек ҳоким сифатида ҳамма вақт иккинчи ўринда бўлиб. ўз замондошларидан бошлаб бутун жаҳонга йирик олим сифатида танилган. Жумладан мен бўлган мамлакатларда (Дания. Франция. Япония. Ҳиндистон, Италияда) Улуғбекни фақат олим сифатида танийдилар.

Ҳар қандай тарихий шахснинг жаҳон майдонига чиқиши ҳеч вақт тасодифий бўлмай, балки унинг ижоди маълум мерос ва маълум замин асосида вужудга келади. Шунинг каби, Улуғбек ижодининг замини ҳам, табиий, тасодифий эмас.

Ўрта Осиё энг қадим замонлардан бери одамзод яшаб келаётган жойлардан. кишилик маданиятининг энг азалий ўчоқларидан биридир. Бу ердаги кўпдан-кўп моддий маданият ёдгорликлари шундан далолат беради.

Ўрта Осиёнинг энг қадимги шаҳри бўлган Самарқанд ўзининг географик ўрни билан қадимданоқ Шарқнинг ғоят муҳим савдо марказларидан бири эди. Бунда ҳунармандчилик саноати, чунончи шойи. хом сурп тўқиш. кўлолчиликда ишлатиладиган ҳар хил бўёқлар тайёрлаш. шиша ишлаб чиқариш, шакаркамишдан новвот пишириш ва бошқа шунинг сингари ҳунармандчилик ишлари юксак даражада тараққий этган эди.

Темур ўз давлатининг пойтахти бўлган Самарқандга катта сиёсий аҳамият бериб, уни гўзал ва муҳташам бир шаҳар қилишга ҳаракат қилган. У ўзига мададкор бўлган руҳонийларнинг таъсирини назарда тутиб, кўпроқ диний муассасалар учун зарур бинолар. яъни масжидлар. мақбаралар ва хонақоҳлар (шайхлар ва дарвешлар яшайдиган уйлар) қурдирган.

Бинокорлик ишлари Улуғбек даврида ҳам давом этган. Лекин унинг йўналиши бошқача бўлиб, Улуғбек. кўпроқ, маданий ва илмий муассасалар қуриш билан шуғулланган. Масалан. у Бухорода. Ғиждувонда, Самарқандда мадрасалар солиб. илм-фаннинг ривожланишига катта аҳамият берган. Бу мадрасалар орасида Улуғбекнинг, айниқса, Самарқанд мадрасаси алоҳида диққатга сазовордир. У, пештоқидаги ёзувига қараганда. 1417 йилда қурила бошланиб, 1420 йилда битган. Ўз вақтида у икки ошёналик бўлиб, бурчакларидаги тўртта дарсхонанинг усти да тўртта гумбази ва тўртта минораси бўлган. Мадрасанинг пештоқи юлдузлар билан тўла осмонни тасвир қилади. Бу ҳол мадрасада ўқитиладиган фанлар орасида астрономияга айрим аҳамият ва фахрий ўрин берилганлигидан далолат беради.

Фан. адабиёт ва санъатнинг машҳур намояндаларидан бўлган «Зубдатут таворих» номли катта асар автори тарихшунос Лутфулло Ҳофизи Абру. машҳур Мавлоно Нафис, лирик шоирлардан Сирожиддин Басотийи, Самарқандий. Ҳаёлийи Бухорий. Бадахший. «Юсуф ва Зулайҳо» достонининг автори Дурбек, қасидалар жанрини яратган шоирлардан бири Саккокий. Лутфий ва бошқа кўпгина фан ва маданият арбоблари Улуғбек даврида яшаган ва ижод қилганлар.

Самарқандда нафис тасвирий санъат ва ҳусни хат ҳам жуда тараққий қилган эди. Масалан, бутун ислом Шарқига донги кетган истеъдодли ҳаттот Абдураҳмон Хоразмий ва машҳур ҳаттотлардан ана шу Хоразмийнинг ўғиллари Абдураҳим, Абдулкаримлар ҳам Самарқандда яшаган ва ижод қилганлар. Қўлёзма китобларни, талантли миниатюрист рассомлар нафис расмлар билан безаганлар. Улар рассомчиликнинг машҳур Самарқанд мактабини вужудга келтирган кишилардир. Вужуди билан шариат қонунларига берилган отаси Шоҳруҳдан Улуғбек кўп жиҳат билан фарқ қиларди. Шоҳруҳ Ҳиротда ўз атрофига руҳонийларни йиғиб олиб, эркин фикр эгаларини таъқиб қилган бўлса, Улуғбек Самарқандда ўз атрофига олимлар ва шоирларни тўплаб, фан, адабиёт ва санъатнинг тараққий қилишига кенг йўл очиб берибгина қолмай, балки илму фаннинг равнақи учун ўзи ҳам бевосита илмий тадқиқот ишлари билан машғул бўлган.

Улуғбекни, бобоси Темур каби ҳарбий юришлар қизиқтирмас эди. У фақат мамлакат хавфда қолган ҳоллардагина тегишли чора кўрарди. Унинг кўп вақти илмий ишлар билан банд бўлиши, шубҳасиз. ҳатто давлат ишларига зарба берарди ва шунинг учун ҳам Улуғбекнинг ҳокимлиги ҳамма вақт иккинчи ўринда бўлган эди.

Астрономия фани турли ерларда турлича, аксарият фолбинлик ролини ўйнаган, яъни юлдузларга қараб кишиларнинг тақдирини «аниқлаш» учун хизмат қилган. Ҳолбуки, Улуғбек мадрасасида эса астрономия илмий асосга қўйилди.

Ўша даврда бошқа фанларга қараганда ҳақиқий астрономия фани айниқса муҳим атеистик роль ўйнаган, бу фан билан шуғулланган олимларнинг дунёқараши ҳам диний таълимотларга хилоф бўлиб, бошқаларникидан ажралиб турган. «Ер ҳўкизнинг шохида туради», дейилган бир вақтда, «йўқ, у муаллақ ҳолда ҳаракат қилади ва ўз ўқининг атрофида айланади», деб айтишнинг ўзи фан соҳасида чиндан ҳам революцион жасорат эди. Бу масаланинг нақадар катта принципиал аҳамиятга эга эканлигини билиш учун у замондаги омма маданий савиясининг пастлигини ва руҳонийларнинг диний фанатизмини кўз олдимизга келтириш кифоя.

Юқорида айтилган илмий, революцион даъвони кўтариб чиқиш учун ҳақиқий астрономия фани билан бевосита шуғулланиб, унинг қоида-қонунларини пухта билган бўлиш керак. Акс ҳолда, табиий, киши унга ишонмайди. Улуғбекнинг бевосита астрономия билан жиддий равишда шуғулланиши унинг дунёқарашида чиндан ҳам революцион ўзгариш ясади. Шунинг учун руҳонийлар Улуғбекни: «Сен Муҳаммаднинг динини барбод қилдинг, кофир бўлдинг», деб айблаганлар.

Улуғбекнинг астрономияга рағбати ҳамда унинг мадрасасида бу соҳада муваффақият билан олиб борилган ўқув ва тадқиқот ишларининг ривожланиши натижасида олимда энг такомиллашган асбоблар билан жиҳозланган обсерватория қуриш фикри туғилади ва бу фикр мадраса барпо этилгандан тўрт йил кейин амалга ошади: Самарқандда Обираҳмат ариғининг соҳилида обсерватория қурилади. Бобирнинг айтишига қараганда, обсерваториянинг биноси катта, уч ошёнли, жуда баланд, ғоят ҳашаматли бўлган.

Обсерваториянинг асосий асбоби фавқулодда катта бўлиб, унинг диаметри 80 метрдан ортиқ бўлган. Шуниси диққатга сазоворки, Улуғбекча бундай катта ҳажмдаги астрономик асбоб ҳеч қаерда бўлмаган. Шуниси айниқса диққатга сазоворки, бундай катта асбобни фақат градусларгагина эмас, балки минут ва уларнинг улушларига ҳам бўлиш мумкин. Бу асбобнинг оригинал конструкцияси ва умуман обсерваториянинг қурилиши ғоят муҳим ва принципиал илмий асосга суянган бўлиб, унда олиб борилган кузатиш натижалари ўзининг юксак даражада аниқлиги билан ҳаммани ҳайратда қолдирган.

Мадрасада ҳам, обсерваторияда ҳам унинг раҳбарлиги остида энг истеъдодли олимлар, астроном ва математиклар, чунончи Муҳаммад Хавофий, Салоҳиддин Мусо Қозизода, Ғиёсиддин Жамшид, Мансур Коши, Муҳаммад Биржандий, Али Қушчи, Марьям Чалабий ва бошқалар илмий тадқиқот ишлари билан шуғулланганлар. Шу тариқа бутун дунёга донги кетган Улуғбекнинг астрономик мактаби вужудга келади. Самарқандда астрономияга оид илмий мажлислар бўлиб туради, буларга Ҳиндистон, Эрон, Хитой, Арабистон ва бошқа мамлакатлар олимлари қатнашадилар, бу мажлисларда Улуғбек илмий докладлар қилган.

Улуғбек астрономик мактабининг эришган муваффақиятлари жаҳон фани ҳазинасида муҳим ўрин тутади. Фан тарихида машҳур бўлган «Улуғбекнинг зижи» яъни «Улуғбекнинг астрономик жадваллари» Самарқанд обсерваториясининг кўпйиллик кузатиш натижаларини ва астрономиянинг муҳим назарий масалаларини ўз ичига олган ғоят муфассал астрономик энциклопедия ёки астрономик монографиядан иборатдир.

Умуман математикада, айниқса, астрономик ҳисоблашларда тригонометрик жадвалларнинг роли ғоят каттадир. Шунинг учун аниқлиги жуда юксак бўлган тригонометрик жадвалларни тузиш устида Улуғбек ва унинг мактаби катта ва самарали иш олиб борган. Энг аввал шуни таъкидлаб ўтиш керакки, қўйилган масала, ўз навбатида учинчи даражали алгебраик тенгламага олиб келган. Бундай тенгламани ҳал қилиш Улуғбек замонида катта проблема саналар эди. Бу тенглама муваффақиятли равишда, янги оригинал метод билан ҳал қилиниб, натижада аниқлиги миллиарддан бир бўлган тўққиз хонали тригонометрик жадваллар тузилган.

Осмон сферасидаги Қуёшнинг бир йиллик кўринишли ҳаракатидан ҳосил бўлган катта доирани эклиптика дейилади. Эклиптика текислиги билан экватор текислигининг орасидаги бурчак ёки, бошқача қилиб айтганда, эклиптика текислигининг экваторга оғмалиги астрономияда муҳим роль ўйнайди. Самарқанд обсерваторияси олиб борган бевосита кузатиши натижасида бу оғмалик 23 даража, 30 минут, 17 секунд сифатида аниқланган. Бу миқдорни назарий ҳисоблашдан чиққан миқдор билан солиштириб қараганда тахминан ярим минут фарқ қилади. Бу эса ўз замонаси учун ғоят юксак аниқликни кўрсатади.

Улуғбек обсерваторияси Сатурн, Юпитер, Марс, Венера ва Меркурий планеталари, уларнинг йиллик ҳаракати устида катта иш олиб борган. Улуғбек мактабининг бу соҳада эришган муваффақиятларини ҳозирги замон натижалари билан солиштириб қараганда фарқнинг жуда ҳам озлиги маълум бўлди. Ҳолбуки, Улуғбек замонида телескоп бўлмаган, астрономик кузатишлар эса бевосита оддий кўз билан бажарилган.

Юлдузларнинг каталоги, яъни уларнинг осмондаги ўрнини аниқловчи миқдорларнинг рўйхати астрономияда жуда муҳим роль ўйнайди. Эрамиздан аввалги иккинчи асрда яшаган астроном Гиппархдан кейин вужудга келган энг пухта ва энг катта каталог Улуғбекникидир. Бу каталог ўз ичига 1018 юлдузни олади. Унинг энг муҳим қимматти шундаки, каталог кўп йиллар мобайнида асосан Самарқанд обсерваториясида бевосита бажарилган кузатишлар натижасида тузилган. Улуғбекдан илгариги каталогларнинг асоси Птоломей каталогидаги миқдорлардан иборат бўлган.

Улуғбекнинг юлдузлар каталоги 1665 йилда Оксфордда, 1767 ва 1843 йилда Лондонда, астрономик жадвалларга муқаддимаси эса 1863 йилда Парижда ва юлдузлар каталоги яна 1917 йилда Америкада босилиб чиқди. Бу жадваллар, хусусан Шарқ мамлакатларида, айниқса Арабистонда, Ҳиндистонда ва Хитойда жуда ҳам машҳур бўлган. Хуллас, Улуғбек обсерваториясининг ва унда бажарилган илмий ишларнинг шуҳрати бутун ер юзига тарқалган. Бунга XVII асрда Голландияда ишланган ўйма расм яққол мисолдир. Расмда тарихдаги энг машҳур астрономларнинг илмий мажлиси тасвирланган. Бу мажлисда астрономия ёки осмон ҳомийси Урания раислик қилмоқда. Унинг ўнг томонида, энг фахрий ўринда Улуғбекни кўрамиз. Бу эса олимнинг нақадар машҳур эканлигини ва унга. қадру қимматига қараб, олимлар даврасидан муносиб ўрин берилганлигини кўрсатади.

Афсуски, феодализм даврининг иллатлари Улуғбек барпо этган астрономик мактабнинг ишини давом эттиришга йўл қўймади. Улуғбек реакцион руҳонийлар томонидан хоинона ўлдирилгандан кейин феодаллар ўртасидаги ўзаро қонли урушлар жуда кучайиб кетди. Реакция устун чиқди. Натижада илгари Улуғбек вақтида Самарқандда яшнаб турган маданий ҳаёт аста-секин сўниб, реакцион диний ақидалар тантана қилди. Бир қанча фан ва маданият арбоблари Ҳиротдан бошпана топдилар.

Улуғбекнинг астрономлик мактаби мусулмон Шарқидаги астрономия даврининг хотимаси бўлди. Айни замонда, Европада бошқа бир ҳодиса рўй берди: саноатнинг ривожланиши буржуазияни фанга катта аҳамият беришга мажбур қилди. XV аср бошларида босма китобнинг пайдо бўлиши, буюк географик кашфиётлар фаннинг тараққиётига катта таъсир кўрсатиб, ўрта аср фанини, маданий ҳаётини анча бойитди. Айниқса, денгизда сузиш авж ола борган сари астрономия фани тобора ривожланди, чунки денгизда сузиш осмон жисмларини кузатишни ва махсус астрономик ҳисоблашни талаб этарди. Шундай қилиб, фан бора-бора Шарқдан Европага кўчди.

XVI асрнинг бошларида бутун Ўрта Осиёда ҳокимият Шайбоний қўлига ўтиб, мамлакатда сиёсий аҳвол кескинлашди. Узоқ йилларга чўзилиб кетган феодал урушлар мамлакат хўжалигини вайрон қилиб юборди.

Аҳволнинг оғирлигидан Улуғбек обсерваторияси моддий жиҳатдан ёрдамсиз қолди. Бунинг устига, реакцион руҳонийлар уни харобага айлантиришга уриниб, обсерваториянинг мармар тошларини ва ғиштларини бузиб олишга ва уларни бошқа биноларга ишлатишга рухсат бердилар. Натижада XVI асрнинг бошларида обсерватория вайрона ҳолга келиб қолди. Хуллас, Улуғбекнинг астрономик мактаби тарқалиб кетди. Бу ҳол тасодифий бўлмай, балки феодализм даврининг қонуний оқибатидир.

Шунингдек, Улуғбекнинг таъқиб қилиниши ва хоинона ўлдирилиши ҳам тасодифий эмас эди. Башарият тарихида ҳамма вақт реакцион ва прогрессив кучлар орасида кураш давом этиб келган. Масалан, Ўрта Осиёнинг Беруний, Абу Али ибн Сино, Алишер Навоий, Носир Хисров каби машҳур олимлари ва мутафаккирлари. Европанинг Жордано Бруно, Галилей, Коперник каби йирик олимлари ҳамма вақт реакцион руҳонийлар томонидан таъқиб қилиниб, сарсонликда умр кечирганлар. Улуғбекнинг хоинона ўлдирилиши ҳам реакцион ва прогрессив кучлар орасидаги курашнинг ўша вақтда кескин тус олганини кўрсатади.

Ушбу сатрлар авторининг раҳбарлигида ташкил этилган экспедиция томонидан 1941 йилнинг 18 июнида Улуғбекнинг Самарқанддаги Темур мақбарасидаги қабри очилган эди. Шаҳид бўлган олим шариатга мувофиқ ўз кийимлари билан кўмилганлиги ва бўйин суякларининг ўткир қилич билан кесилганлиги маълум бўлди.

Табиий, қисқа бир мақолада Улуғбек мактабининг эришган муваффақиятларини муфассал равишда тасвирлаш мумкин эмас, албатта. Биз бу тўғрида фақат умумий тушунча бериш билангина чекландик. Лекин шуни таъкидлаб ўтиш керакки, XVI асрнинг биринчи ярмида Коперникнинг ва XVII асрнинг бошларида Кеплернинг астрономия фани соҳасидаги улкан кашфиётларида Улуғбек мактабининг тарихий ютуқлари, шубҳасиз, катта роль ўйнаган, уларга пухта замин бўлган.

Шундай қилиб, қадим замонлардан буён улуғ олимлар ва мутафаккирлар, жумладан Улуғбек ва бошқа ўзбек астрономларининг диққатини коинот жалб этиб келган. Табиий, у вақтларда фаннинг аҳволи коинотнинг ҳозирги замон проблемаларини ҳал қилишдан ожиз бўлиб. бунга фақат совет даври йўл очиб берди.

Энгельснинг айтган образли ифодасига кўра, коммунизм шундай босқички. унда инсоният зарурият ҳокимиятидан озодлик ҳокимиятига сакрайди. Эндиликда эса совет кишиси шундай даражага етдики, у ҳатто коинотга сакради! Шунинг учун ҳам азамат фазокорлар — полковник Беляев ва подполковник Леоновнинг коинотга парвози, Леоновнинг кемадан коинотга чиқиб яна унга қайтиб кириши илғор совет фани ва техникаси тарихининг энг ёрқин саҳифаси. давримизнинг ажойиб символи, мамлакатимиз куч-қудратининг ажойиб тантанасидир.

АКАДЕМИК Қори-Ниёзидаги кўпгина мамлакатлар олимлари билан доимий алоқада бўлиб туралар Совет Ўзбекистони фанининг равнақига оид кўпгина саволлар билан унга тмурожаат қилиб турадилар, маслаҳатлар сўрайдилар. Суратда сўнгги ойлардган халқаро почтанинг бир қисми акс эттирилган.

ЁН ДАФТАРДАН

⊙ Гоҳо, лекцияларимдан сўнг: «Олим бўлиш учун нима қилиш керак?» деган савол тушади. Табиий, бунинг учун фанни эгаллаш керак, албатта. Бу эса энг аввал риёзат чекиш билан, ҳар қандай оғирликка чидаб, ўз устида тинмай меҳнат қилиш билангина рўёбга чиқиши мумкин.

Ленин қандай меҳнат қилишни ҳам билиш керак. Бунга эса системали тажриба ва фаннинг ўзи, уни ўзлаштириш процессида секин-аста ўргатиб боради. Натижада, фанни эгаллашга қаратилган ва тўғри йўлга қўйилган меҳнат—фаннинг ўзини эгаллашга ва аксинча фаннинг ўзи — тўғри, рационал меҳнат қилишга ёки бошқача қилиб айтганда вақтдан тўғри фойдаланишга ўргатиб боради.

Ҳақиқатда ҳам, яхшилаб ўйлаб қаралса, одамзод бунёдга келгандан буён ўзининг барча эҳтиёжларини таъмин қилиш учун меҳнат процессларини такомиллаштириб келмоқда. Бунинг натижасида вужудга келган фаннинг ўзи ҳам ривожланиб боради. Аксинча, фан ривожланган сари кишиларнинг меҳнати ҳам рационал йўлга солиниб, такомиллашиб бормоқда.

⊙ Пул орқасидан қувган ёки пул ишлаш учун олим бўлишга уринган кишининг олим бўлиши эҳтимолдан жуда узоқ. Бироқ, шунга қарамай, турли йўллар билан «олим» бўлишга уринганлар ҳам йўқ эмас...

⊙ Ҳақиқий фанда ҳеч вақт хато ёки қарама-қаршилик бўлмайди. Содир бўлганда эса у, зоҳири бўлиб, айб фанда эмас, балки бизнинг ўзимизда бўлади.

⊙ Кўр-кўрона эътиқод... Ажабо, ҳаётнинг равнақи йўлида бундан ҳам катта тўсқинлик борми?

⊙ Тарбиянинг муваффақиятли бўлиши учун бирмунча шарт-шароитларнинг таъмин қилиниши лозим, албатта. Булар орасида тарбия қилувчининг тарбияланувчи олдида ҳар бир жиҳатдан намуна бўлиши ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. Афсуски, бу асосий шартга етарли даражада риоя қилинмайди.

⊙ Баъзи кишилар шуҳрат қозонмоқчи бўлиб, унинг орқасидан югурадилар. Ҳолбуки, беҳуда югурган билан унга етиб бўлмайди. Шуҳрат, одатда, муносиб бўлган кишининг олдига ўзи келади.

⊙ Қўлга қалам олиб: «Нимани ёки қандай ёзсам экан?» деб ўйлашнинг ўрнига, юрак билан ақл-идрокка мурожаат қилмоқ афзалдир. Бироқ шуни ҳам унутмаслик лозимки, Гончаров айтгандек: «Ақлу идрокнинг кенглиги юракнинг чуқурлигига тенг!»

⊙ Кишининг энг юксак фазилатларидан бири — унинг тўғри, мантиқий фикр юритиш қобилиятидир. Бу хусусиятга эга бўлган фикр — илмий бўлади ва аксинча илмий асосдаги фикр — тўғри, мантиқий бўлади.

ШИФОКОРЛАР

ЛАВҲА

Беморлар ҳали уйғонганларича йўқ, коридорлардан аҳён-аҳёнда пол ювувчи аёлларнинг дукири эшитилади. Туни билан мижжа қоқмай навбатчилик қилган ҳамширалар оёқ учида юриб, у ён бу ён ўтиб қолишади. Ташқарида эса оппоқ тонг отмоқда, навбаҳор тонги отмоқда. Ҳаво соф, мусаффо, димоққа кўкат ҳиди урилади. Қипқизариб кўтарилиб келаётган қуёшнинг майин нурлари дарахтларнинг яланғоч новдасида, дераза ойналарида ўйнаб қалбда аллақандай илиқ ҳислар уйғотади.

Касалхонанинг янги барпо этилаётган боғида Ёқуб ака бир ўзи кезиб юрибди, икки қўлини орқасига қилиб олган, ўйчан. Эҳтимол, унга беморлар тақдирини ўйлаш тунда ором бермагандир. Уларни ўйлаб, бу ерга барвақт келгандир. Эҳтимол, ўзи раҳбарлик қилаётган институтнинг минг бир ташвиши шу пайтда унинг ўй-хаёлларини банд қилиб олгандир. Касалхона қурилиши, жиҳозланиши ҳали Ёқуб ака ўйлагандек даражага етган эмас. Уни янада кенгайтириш, қўшимча бинолар қуриш, жиҳозлаш зарур. Булар ўз-ўзидан бўлмайди-ку, ахир. Кимдир бош-қош бўлиши, кутиши, жон куйдириши керак-ку. Ким билади, Ёқуб аканинг субҳидам хаёлларини мана шулар чулғаб олгандир.

Қуёш чиқиб, иш куни ҳам бошланди. Аммо, Ёқуб ака ўз ўйлари, режаларини ҳали ниҳоясига етказган эмас.

— Бугун ҳам барвақт кебсизда? — бехосдан берилган савол Ёқуб ака хаёлларини тарқатиб юборди, уйқудан уйғонгандек чўчиб тушди у. Қаршисида директорнинг илмий ишлар бўйича муовини Р. А. Коценович ва физиотерапия клиникасининг мудири Зиёд Далимов турарди.

— Биласизми, мен... Ҳа, майли, яхшиси кабинетга кирайлик,— деди Ёқуб ака ҳамон ўйчанлик билан.

Кабинетда бу икки олим яна Тошкент минерал сувининг шифобахш хусусиятлари, ҳали ўрганилмаган томонлари, унинг қон томири касалликларини даволашдаги перспективалари ҳақида узоқ суҳбатлашишди, баҳслашишди. Курортология ва физиотерапия илмий текшириш институти қошидаги бу янги физиотерапия касалхонаси яқинда ишга туширилган. Юрак, томир, ошқозон, ичак ва бод касалликлари физиотерапия усули билан муваффақиятли даволаняпти, минглаб беморлар ўзларининг оғир дардларига шифо топяптилар. Аммо, барибир Ёқуб аканинг кўнгли жойига тушмайди, унинг нияти касалхонани яна ҳам кенгайтириш.

— Ахир буни ҳукуматимиз ҳал қилади-ку! — дейди Зиёд Далимович ўйчанлик билан.

— Ҳукуматимиз аллақачон ҳал қилган,— деди жонланиб Ёқуб ака, — қўшимча корпуслар қуриш учун жуда катта пул ажратилган.

— Шундайми?—қувончини яшира олмай сўрайди Зиёд Далимович.

— Шундай!

Зиёд Далимовичнинг хонасига кирганимизда икки олимнинг суҳбати меъёрига етай деб қолган экан. Ёқуб ака бизга кўзи тушиши билан.

— Хизмат? — деб сўради.

Ўзимизни таништириб, нима мақсадда келганимизни айтдик. Икковлари «қалай бўлларкин?» дегандек, бир-бирларига қараб олишгач, Ёқуб ака елкасини қисиб:

— Газетага ёзиладиган тузукроқ ишимиз йўқ-ку!— деб қўйди.

Йўқ, институтда ҳам, унинг ихтиёридаги касалхонада ҳам мақтасанг мақтагудек, бошқалар намуна олса арзигудек ишлар қилинган. Сўнгги икки йил ичида институтнинг шуҳрати Иттифоққа ёйилди. Юрак, ошқозон, бод касалликларини даволашда институтнинг истеъдодли олимлари талайгина янгиликлар кашф этдилар. Ана шундай касалликларни ҳеч қандай дори-дармонсиз фақат гидроаэроионизация усули билан даволаш биринчи марта мана шу ерда қўлланилди. Маълумки, Ўзбекистон қуёшининг шифобахш хусусиятлари чексиз. Институт олимлари буни ҳисобга олиб, бўгин касалликларини даволашда қуёш нурларидан фойдаланишнинг янги усулини кашф қилдилар. «Гелиоэкран» усули беморлар дардига малҳам қўймоқда.

Биз Ёқуб акадан институтдаги ана шу кашфиётлар ҳақида, унинг бемор организмига қанчалик таъсир қилаётганлиги ҳақида сўзлаб беришини илтимос қилдик.

— Билмадим, яхшиси бу ҳақда беморларнинг ўзлари сўзлаб бериша қолсин,— деди Ёқуб ака секин ўрнидан қўзғолиб, — биз айтиб берганимиз бошқа-ю, уларнинг ўзидан эшитиш бошқа. Шундай эмасми?

Касалхонада шу кеча-кундузда 300 дан ортиқ бемор даволаняпти. Бу ерни улар «саломатлик саройи» деб атайдилар. Беморнинг дарддан бутунлай холис бўлиши учун барча шароитлар мавжуд: меҳрибон, дилгир врачлар, техникамизнинг энг сўнгги намуналари билан жиҳозланган шифо хоналари, кечани-кеча, кундузни-кундуз демай беморлар хизмати учун ҳозиру-нозир турган камтар, ғамхўр ҳамширалар, ҳар қаватда дам олиш хоналари, ўқув заллари...

Беморлар Зиёд Далимович ҳақида тўлқинланиб гапиришди. Инсонга бўлган меҳру-муҳаббати чашмадек жўш урган бу киши эрта ҳам, кеч ҳам беморлар ёнида, уларнинг дардига малҳам ахтариб, гоҳо тунларни бедор ўтказади. 19 йилдирки, у тиниб-тинчимайди, юрак касалига янги-янги даволар ахтаради, инфаркт касаллигидан сўнг юракда пайдо бўладиган камчиликларни тузатиш устида бош қотиради. Шу темаларга бағишланиб олимнинг ўттизга яқин илмий иши эълон қилинди. Институтга оддий ординатор бўлиб кирган тиришқоқ, ўз айтганидан қайтмайдиган Зиёд Далимович касалхонада орттирган тажрибалари, олиб борган илмий кузатишлари асосида докторлик диссертациясини тайёрлаб қўйди.

— Газетаданмисизлар? —деб сўради бемор А. А. Крутова.

— Ҳа, газетаданмиз.

— Ундай бўлса, сизлардан бир илтимосим бор. Бошқалар ҳақида ҳам ёзинглар-у, айниқса Зиёд Далимовичдан беҳад миннатдор эканлигимни алоҳида ёзиб ўтинглар. Менинг ҳаётимни сақлаб қолди у. Инфаркт касаллигининг қолдиқлари билан келувдим, мана энди соппа-соғ бўлиб кетдим. Айниқса у кишининг тавсияси билан сув заррачаларидан кўп наф кўрдим, раҳмат, бола-чақаларининг орзу ҳавасини кўрсин...

Зиёд Далимовичга ўхшаб беморлар дардига шифо бахш этиб, уларнинг қалбини ўзига ром этиб, хурматига, чин юракдан айтилган ташаккурига сазовор бўлаётган шифокорлар бу ерда кўп. Соҳиба Қосимова, Зоир Эргашев, Татьяна Талкачова, Самад Содиқов, Олия Азимова, Усмон Шоғуломовлар номига кун сайин раҳматлар ёғилиб туради, республикамизнинг олис районларидан миннатдорчилик хатлари кетма-кет келиб туради.

Хатлардан бирини ўқиб кўрамиз:

«Соҳиба опа! Миннатдорчилигимни қай сўз билан ифодаласам экан. Бирдан-бир истагим шуки, яна юз йил умр кўринг! Сизнинг ширин-ширин сўзларингиз юрагимга малҳам бўлди, дориларингиз дардимга дармон бўлди. Врач сиз каби меҳрибон, сиз каби ширин сўз бўлса дорининг ҳам кераги йўқ экан. Тузалмас дардимга сиздан шифо топдим, беморларга муомила қилишни ўргандим. Мен учун ҳам муаллим, ҳам шифокор бўлдингиз.

Яшнахон НАБИЕВА,
4-шаҳар поликлиникасининг ҳамшираси».

Институт билан касалхона деярли бир жойга жойлашган. Даволовчи врач айни вақтнинг ўзида илмий иш ҳам олиб боради, илмий ходим эса ўз-ўзидан даволаш ишлари билан шуғулланади. Ана шу «саломатлик саройи»га Ёқуб ака Мўминов ўн етти йилдан буён бошчилик қилиб келади. Ўнлаб фан кандидатларига, бўлажак фан докторларига қўлидан келганча кўмаклашди. У раҳбарлик ишлари билан илмий ишларни ҳам давом эттирди, икковини қўшиб олиб борди. Ўзбекистон курортология базаларини курорт ҳолига келтиришда илмий ҳамда амалий ишлар олиб борди. Ёқуб аканинг «Ўзбекистондаги минерал сувларнинг ресурслари ҳақида» номли катта монографияси Иттифоқимизга машҳур бўлди. Партия ва ҳукуматимиз унинг халқ олдидаги хизматларини юксак баҳолади: олимнинг кўксида бир неча орден ва медаллар порлаб турибди, олтмиш ёшга тўлган кунида эса республикамиз ҳукумати унга «Республикада хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби» унвонини берди. Оддий санитарликдан фан арбоби даражасига кўтарилган Ёқуб ака Мўминов ёши улғайиб қолган бўлишига қарамай ҳали жуда тетик, қалбида ёшлик ғайрати жўш уради.

Институт ва касалхонадаги ажойиб ишлар билан танишиб қайтгач, Ёқуб акани ўз хонасида учратдик.

— Қалай, арзийдиган бирон ишимиз бор эканми? — ҳазилга олиб сўради у.

— Беморлар сизлардан жуда мамнун!

— Унчалик мақтаворманглар-да, — кулиб давом этди Ёқуб ака Мўминов, — ҳали мўлжалдаги ишларимизнинг кўпини охирига етказа олганимиз йўқ. Касалхонадаги ўринни мингга кўпайтириш, бир неча ўнлаб фан кандидатлари, фан докторларини тарбиялаб воята етказишни мўлжаллаб қўйганмиз. Бунинг учун енг шимариб астойдил ишлашга тўғри келади.

Кишиларимиз саломатлиги йўлида ҳормай-толмай, шавқ-завқ билан меҳнат қилаётган шифокорларга, институтнинг зеҳни ўткир, заковатли олимларига уларнинг хайрли ишларида муваффақиятлар тилаймиз.

М. ЖАЛОЛОВ,
Х. ТУХТАБОЕВ.

ҚИШЛОҚ КЛУБИ

Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларга эстетик тарбия беришда қишлоқ клуби партия ташкилотининг таянчи бўлиб хизмат қилади. Клуб қишлоқнинг маданий ҳаётида катта ўрин тутади.

Хатирчи районидаги «Зарафшон» пахтачилик совхозининг клуби ҳам шундай клублардан бири. Унинг хизматидан пахтакорлар мамнун. Клуб чиройли жиҳозлантирилган. хилма-хил плакатлар, диаграммаларда хўжаликнинг турли соҳалардаги ютуқлари акс эттирилган.

Клубда пахтакорларнинг деҳқончилик ва чорвачиликни ривожлантиришдаги муваффақиятлари, мамлакат ва республика ҳаётига доир турли кўргазмалар, илғор кишиларнинг тажрибалари ёрқин ва қизиқарли қилиб кўрсатиб берилган.

Клуб ходимлари бошланғич партия ва комсомол ташкилотлари билан биргаликда сиёсий-тарбиявий ишларни кучайтирмоқдалар. Дала ишлари бошланиши билан дала шийпонлари клубнинг филиалига айлантирилади. Ишчан ходимлар шийпонларда оммавий-сиёсий ишларни қизитиш тадбирларини кўрмоқдалар.

Клубда бадиий ҳаваскорлик тўгараги ташкил этилган. Бунга энг талантли, ғоят қизиққан ёшлар тўпланган. Улар пахтакорларга хизмат қилаётирлар. Дала ишлари бошланганидан сўнг шийпонларда «оқ олтин» ихлосмандларига концерт кўрсатадилар. Меҳнаткашларнинг маданий ҳордиқ чиқаришларига ёрдам берадилар.

Бу ерда савол-жавоб ҳамда ёшларнинг дам олиш кечалари тез-тез ўтказилиб турилади. Клуб ҳузуридаги кутубхона шу йилнинг ўзида яна 2 мингдан ортиқ янги адабиёт сотиб олди. Ўқишхона ҳамма вақт гавжум. Совхоз меҳнаткашлари шу кунларда 2 минг нусхадан ортиқ газета ва 800 нусҳа журнал оладилар.

Ёшларнинг никоҳ тўйлари баъзан шу ерда ўтказилади. Бу тўйлардан барча мамнун. Бу соҳада ҳам клуб ходимлари активлик кўрсатмоқдалар.

Кутубхона ва ўқишхона ишларини яхши ташкил этишда қишлоқ зиёлилари ёрдам кўрсатмоқдалар. Чунончи, 112 ўқитувчи, 14 агроном, 16 медицина ходими ва кўпгина гидротехник, механизатор, фельдшер, зоотехник ва бошқа мутахассислар клуб ишларини кучайтиришда амалий ёрдам кўрсатмоқдалар.

Совхознинг йигит-қизлари ҳар куни кечқурун ишдан кейин клубга тўпланиб, маданий ҳордиқ чиқарадилар.

Совхоз коллективи бу йил 2400 гектар ерга чигит экиш ва ҳар гектаридан ўтган йилдагига нисбатан 4 центнер кўп «оқ олтин» олиш, давлатга 5000 тонна пахта етказиб бериш мажбуриятини олди. Бу шарафли вазифанинг муваффақиятли бажарилишида клуб коллективи ҳам муносиб ҳисса қўшиш тараддусини кўрмоқда.

Ҳ. ИКРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг махсус мухбири.

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

ХУШХАБАРЛАР

ВАРШАВА, 29 март. (ТАСС). КПСС Марказий Комитетининг Биринчи Секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги Совет партия-ҳукумат делегациясининг Варшавага келиши тўғрисидаги хабарни польша меҳнаткашлари зўр қизиқиш ва мамнуният билан кутиб олдилар. СССР билан Польша Халқ Республикаси ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартномани имзолаш учун КПСС ва Совет Ҳукумати раҳбарларининг Варшавага расмий суратда ташриф буюришларини Польша матбуоти «хушхабар» деб атамоқда.

Польша ташқи сиёсатининг негизи Совет Иттифоқи билан дўстлик ва иттифоқдир, деб ёзади бугун «Глос праци» газетаси. Бизнинг хавфсизлигимизнинг гарови, давлат чегараларимизнинг гарантияси ана шундадир. Бу иттифоқ, шунингдек Варшава шартномасининг асосий бўгини бўлиб, у, Польшани бошқа социалистик мамлакатлар билан дўстлик ва ўзаро ёрдам алоқалари орқали боғлаб турибди.

Шу сабабли, дейилади сўнгра мақолада, биз Совет партия-ҳукумат делегациясининг ташриф буюришини самимий ҳис-туйғулар ва полякларга хос традицион меҳмондўстлик билан кутмоқдамиз ҳамда Совет Иттифоқи билан дўстлик ва иттифоқ тўғрисидаги янги шартномани имзолашга муҳим воқеа ва қувончли байрам сингари тайёргарлик кўрмоқдамиз.

Польша ва Совет раҳбарларининг яқинда бўладиган учрашувини биз қизиқиш ва хайрихоҳлик билан кузатиб турамиз, деб ёзади «Штандар млодих» газетаси. Бундай қизиқиш ва хайрихоҳликнинг сабаби шуки, Польша—Совет шартномасининг имзоланиши иккала мамлакатимиз ўртасидаги муносабатларгагина тааллуқли бўлиб қолмай, шу билан бирга, европа хавфсизлиги учун, тинчликни мустаҳкамлаш учун ва социалистик давлатларнинг бутун ҳамдўстлиги манфаатлари учун ҳам муҳим аҳамиятга эга бўлади.

ЧЕТ ЭЛ ХРОНИКАСИ

● «Иван Сеченов» пароходи Могадишо портида лангар ташлади. Бу кема Совет Иттифоқининг ёрдами билан қурилаётган объектлар учун Сомали республикасига юк олиб келди.

● Пном-Пенда Совет фильмларининг фестивали давом этмоқда. Камбоджа пойтахтининг аҳолисига «Тириклар ва ўликлар», «Бир йилнинг тўққиз куни» фильмлари, бир қанча қисқа метражли ва ҳужжатли фильмлар кўрсатилди. Мамлакат жамоатчилиги бу асарларга юксак баҳо бермоқда, уларнинг инсонпарварлик ва оптимизм руҳи билан суғорилганлигини алоҳида таъкидлаб ўтмоқда.

● Индонезия Республикасининг «Гаруда» миллий авиа компаниясига қарашли «конвейр» пассажир лайнери Жакартадаги «кемайоран» аэродромидан парвоз қилди. Ёш авиакомпания ана шу рейс билан Европага ўзининг биринчи сафарини бошлади. «Гаруда» компаниясининг самолётлари энди жаҳоннинг ўн уч мамлакатига қатнайди.

● Ҳиндистонда чиқадиган «пэтриот» газетаси хабар беради: Бомбай портига қарашли кемаларнинг матросларидан беш минг киши ўз иш ҳақлари кам эканлигидан норозилик билдириб, забастовка эълон қилди.

● Дюссельдорфда Бонн ҳукумат коалициясининг энг йирик партияси бўлган христиан-демократик иттифоқининг съезди очилди. Христиан-демократик иттифоқининг сентябрь ойида Бундестагда ўтказиладиган сайловларга тайёргарлик кўриш масаласи съезднинг диққат марказида турибди.

● Англиянинг ҳажми қарийб минг тонна келадиган «Ганнет» юк кемаси Ла-Манш бўғозида қалин туман турган пайтда Фолкстондан беш миля чамаси нарида Ғарбий Германиянинг «Катарина» пароходи билан тўқнашган. Қаттиқ шикастланган «Катарина» пароходи денгизга ғарқ бўлган.

(ТАСС).

ОРИФ ҲАРБИЙ ҚИСМЛАРНИ КЎЗДАН КЕЧИРМОҚДА

ЛОНДОН, 29 март. (ТАСС). Ироқ президенти Абдулсалом Ориф мамлакатнинг шимолий районларида жойлашган ҳарбий қисмларни кўздан кечириб, кеча Захо районига (Ироқ Курдистонидаги Мосул вилояти) келди. Рейтер агентлиги ана шу сафар ҳақида хабар бериб, Ироқ президенти мамлакат шимолида жойлашган ҳарбий қисмларни кўздан кечираётир, деб ёзмоқда.

Бағдод радиосининг хабар беришича, маршал Ориф солдатлар билан учрашувда сўзлаган нутқида бундай деган: «Бизнинг бурчимиз — армияни Фаластинни ва босиб олинган бошқа Араб ерларини озод қилиш учун курашга тайёрлашдир».

НОРВЕГИЯ КОММУНИСТЛАРИНИНГ СЪЕЗДИ

ОСЛО, 29 март. (ТАСС). Кеча Ослода Норвегия коммунистик партиясининг XI съезди ўз ишини тамомлади. Съезднинг якунловчи мажлисида «Фрехетен» газетасининг бош редактори Рейдар Ларсен партиянинг раиси қилиб сайланди.

Шунингдек, партиянинг марказий комитети ва бошқа раҳбар органлари сайланди.

Съезд АҚШнинг Вьетнамдаги агрессияси тўғрисида, Ғарбий Германия милитаризмининг хавфи тўғрисида, халқаро коммунистик ҳаракатдаги вазият, «демократияни тиклаш ва кенгайтириш» тўғрисида резолюция қабул қилди.

ЧИЛИДА ЗИЛЗИЛА

САНТЬЯГО. Чилининг марказий тоғли районларида, Сантьягодан 140 километр шимолроқда кучли зилзила рўй берди. Ўлганлар ва жароҳатланганлар бор. Юзлаб кишилар бедарак йўқолган. 10 шаҳарда катта-катта вайронгарчиликлар рўй берган. Бу ерда зилзиланинг кучи 7-9 баллгача етган.

Сантьягодан 100 километрча нарида зилзила натижасида тўғон бузилиб, кучли сув оқими яқин жойдаги қишлоқни босиб кетган. Қишлоқнинг 600 аҳолиси бедарак йўқолган. Катта районни сув босган. 25 квадрат километр территорияда ҳеч қандай ҳаёт асари кўринмайди.

(ТАСС).

Японияниng ҳукмрон партияси нарх-наволарни оширишни планлаштирмоқда. Япония пойтахти аҳолисининг ҳаёти бусиз ҳам аянчли эди. «Шаҳар оқсоқоллари» сув нархи ҳамда колледжларда ўқиш учун тўланадиган ҳақларни кўпайтиришни мўлжалламоқдалар. Шаҳарда яшовчи оналар ва уй-рўзғор ишлари билан шуғулланувчи аёллар бунга қарши шаҳар кўчаларида норозилик намойишлари ўтказмоқдалар. Суратда: токиолик уй-рўзғор ишлари билан шуғулланувчи аёллар намойиши.

ТАСС фотохроникаси.

Сабоқ

ХАЛҚАРО ТЕМАДА

Шу йил февраль ойининг бошларида Кубада АҚШ Марказий разведка бошқармасининг агентлари Эльпидио Дельгадо Сото ҳамда Нило Алонсо Морехонлар қўлга олинди. Улар қўпорувчилик мақсадида берилган топшириқларни бажариш учун Куба территориясига ташланган эдилар. Февраль ойининг охирида бу диверсантларни сўроқ қилиш процесси Гавана Марказий телевидениеси орқали ҳам олиб кўрсатилди. Бу эшиттиришни фақат Кубанинг ўзида эмас, балки Озодлик оролидан 90 милл чамаси масофадаги Майамида ҳам томоша қилганлар бўлди.

Сото ва Морехонлар ўзлари иқрор бўлишларига қараганда, улар айнан ўша ерда яъни Майамада Марказий разведка бошқармасига хизматга кирганлар. Сўнгра уларни Коста-Рикадаги Сарапики районида жойлашган махсус тайёрлов лагерига юборишган. Сото ва Морехон бошқа Куба контрреволюционерлари билан бирга Марказий разведка бошқармасининг инструктор офицерлари қўл остида қўпорувчилик ишини, турли-туман қурол-яроғларни ишлатишни, топография карталарини ўқишни ўрганганлар. «Ўқувчилар» машғулотлардан бўшаган вақтларида контрабандалик билан шуғулландилар. Бунда ҳарбий машқ лагерига қарашли автомашиналардан фойдаландилар. Контрабандалик операциялари жуда кенгайиб, авж олиб кетди. Ҳаттоки, Куба контрреволюцион муҳожирларига айниқса хайрихоҳлик қилувчи «Майами Геральд» газетаси ҳам Марказий Америка мамлакатларидаги контрреволюционер лагерлари эндиликда «контрабанда учун ниқоб» бўла олмаслигини яқинда рўй-рост тан олди. Кези келганда шуни ҳам айтиш керакки, Сарапики районидаги лагерь Ифлос дарё деб аталадиган дарёнинг қирғоғида жойлашган. Бу ўхшашликдан ҳайратда қоласан киши!

Марказий разведка бошқармаси бу йил Сото ва Морехон сингари ўз агентлари билан биринчи марта хайр-маъзур қилгани йўқ. Шу йил январь ойининг охирларида ҳам бу ерда Кубанинг хавфсизлик органлари Марказий разведка бошқармасининг бир группа агентларини қўлга туширдилар. Бу группани «Иккинчи Эскамбрай фронти» деб аталадиган контрреволюцион муҳожирлар ташкилотининг раҳбари Элой Гутверрес Менойонинг «ўзи» бошқарар эди. Бу группани сўроқ қилиш ҳам Гавана телевидениеси орқали эшиттирилган. Сўроқ вақтида Гутьеррес Менойо шундай деган эди:

— Мен Кубанинг кўпчилик халқи бизга қарши кайфиятида эканлигини ва ҳамма вақт бизга қарши қўлига қурол олиб жанг қилишга тайёр эканлигини эшитар эдим. Шунга қарамасдан, мен ҳақиқатда шундаймикин ёки бу қуруқ гапмикан деб шубҳа қилардим. Бу кайфиятни шахсан ўз кўзим билан кўришга қарор қилдим. Биз Кубага ташланганимиздан сўнг жуда кўп деҳқонларнинг хонадонларига кирдик ва ҳамма ерда ўзимизга нисбатан душманлик туйғусини, кишиларнинг нафратини аён сездик. Биз улардан қочиб қутила олмадик ҳам, деҳқонлар шу ондаёқ Қуролли кучлар вакилларига бизларнинг яшириниб юрганимиздан хабар беришди...

Марказий разведка бошқармасининг раҳбарлари ўша пайтда афтидан қабиҳ ишда бой берган ўз агентларининг бу иқрорларига ишонмаган бўлсалар керак. Ўғрининг ўзи тавба қилса ҳам кўзи тавба қилмайди деган гап бор. Майли, Озодлик оролига қарши уюштирилаётган қўпорувчилик ҳаракатлари шунчалик қатта сабоқлардан кейин ҳам авж олдирилаверар экан, бу разил ҳаракатлар барибир тубанликка юз тутаверади. Куба халқи революция туфайли қўлга киритган ғалабаларини ғоятда ҳушёрлик ва қаҳрамонлик билан қўриқлай олади.

В. ЛИСТОВ,
(АПН).

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Радио

31 МАРТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.45 — Куйлар. 8.25 — Қўшиқлар. 9.30 — Кичик концерт. 10.30 — СССР халқларининг қўшиқ ва рақслари. 11.10 — «Идеология ва ҳаёт». 11.25 — Камер куйлар. 13.40 — Симфоник асарлар. 16.15 — Қардош республикалар композиторлари асарлари. 17.00 —«Ёшлик» радиостанцияси. 18.00 — «Алангали йиллар қиссаси». 18.30 — Ўзбек куйлари. 19.20 — Қозоқ куйлари. 20.00 — «Баҳор ташвишлари» (рус.). 20.10 — Кечки концерт (рус.). 20.45 — «Меҳнат кишини улуғлайди». 22.00 — Ўрта Осиё халқларининг қадимий адабий мероси (сиртқи студентлар учун). 22.15 — Вальс кечаси. 22.40 — Поэзия кечаси. 23.20 — Музикали салом.

Телевидение

31 МАРТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 12.00 — Каникул кунларида. **Хайр, каптарлар** (бадиий фильм).

Рус тилида: 13.35 — **Буратино Ойга учади** (қўғирчоқ фильм). 18.00 — **Телевизион янгиликлар.** 18.15 — **Инглиз тили** (болалар учун). 18.20 — **Ўйлаб топ** (мактабгача ёшдаги болалар ва кичик ёшдаги мактаб ўқувчилари учун). 18.50 — **Тарихий процессда омма ва шахснинг роли ҳақида марксча-ленинча таълимот** (телеуниверситет).

Ўзбек тилида: 19.15 — **Телевизион янгиликлар.** 19.25 — Ғалаба кунининг 20 йиллиги олдидан. **Генерал Собир Раҳимов.** 20.05 — **Концерт.** 20.45 — **Қувонса арзигудек** (чорвадорлар учун).

Рус тилида: 21.00 — РСФСР халқ артисти **Аркадий Райкининг ижодий учрашув кечаси** (Свердлов номли концерт залидан).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 19.25 — **Концерт** (болалар учун). 20.00 — **Тошкент янгиликлари.** 20.10 — **Оқ тун** (телефильм).

Рус тилида: 20.35 — **Соғлом бўлишни истасанг, чиниқ** (спорт эшиттириши). 21.05 — **Тошкент янгиликлари.** 21.15 — **Халқ университети—халқ учун** (телеочерк). 21.25 — **Ора йўлда** (бадиий фильм).

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 31/III да кундуз **Франческа да Римини, Соялар, Болеро** кечқурун **Гулсара,** 2/IV да **Флория Тоска.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 31/III да **Хатарли йўл.**

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА — 31/III кеч соат 8 да Ўзбекистон ССР ва Туркманистон ССР халқ артисти **Комилжон Отаниёзов** раҳбарлиги ва иштирокида **Хоразм ансамблининг концерти.**

Кино

Блокнот варақаси — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5, кеч 7, 9 ва 10 ярымда).

Ҳалол ноннимиз — «ДРУЖБА» (2-залда), СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Хиросима тошлари — НАВОИЙ номли, «ДРУЖБА» (1-залда), «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кеч соат 6-45 минутдан).

Можаро — «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ИСКРА», «МОСКВА», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 5 дан).

Тугамаган ўйин — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 5 гача), «ЁШ ГВАРДИЯ» (эрталаб соат 10, 11-45 минут ва кундуз 1 ярымда), «ДРУЖБА» (эрталаб соат 10 ярим ва кундуз 12 да).

Конёк-Горбунок — «МИР», «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да), «ВОСТОК» (эрталаб соат 11 ва кундуз 1 да).

Аёзбобо — СОБИР РАҲИМОВ номли (эрталаб соат 9 ярим ва 11 да), НАВОИЙ номли (эрталаб 10, 11-40 минут ва кундуз 1 ярымда), «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 да), «ЧАЙКА» (эрталаб 9 ярымда).

Горькийнинг болалик чоғи — (эрталаб соат 11 да). **Мен—Куба** (кеч 9 да) — «СПУТНИК».

Темир ниқоб (1 ва 2-серия) — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Суратдаги одам — «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 3-15 минут ва 5 да).

Ишонинг менга, одамлар — «ВОСТОК» (кичик залда кундуз соат 3, 5 кеч 7 ва 9 да).

Уч опа-сингил — «ЧАЙКА» (кундуз соат 5, кеч 7, 9 ва 10 ярымда).

«ПОЛИТОТДЕЛ» КОЛХОЗИ СТАДИОНИДА

1, 2 апрелда

«А» класси бўйича Совет Иттифоқи биринчилиги учун: «Даугава» (Рига) — «Политотдел» (Тошкент область) командалари ўртасида

ФУТБОЛ

Кундуз соат 5 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

1/IV да — дублёр, 2/IV да — асосий составлар ўйнайди.

Ўйин кунларида: Сквердан, Пушкин майдонидан, Қўйлиқдан стадионгача махсус автобуслар қатнайди.

1965 йил 9 апрель кундуз соат 3 да, В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети физика факультетининг илмий совети мажлисида (Карл Маркс кўчаси, 32-уй, 51-аудитория)

А. Тешабоев — физика-математика фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун: «Ярим ўтказгич диодларда юқори инъекция сатҳлари назариясининг баъзи масалалари» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан университет кутубхонасида танишиш мумкин (Куйбишев кўчаси, 10-уй).

ТОШКЕНТ АЛОҚА ЭЛЕКТРОТЕХНИКА ИНСТИТУТИ

СИРТҚИ БЎЛИМНИНГ:

радио алоқаси ва радио эшиттириш, автоматик электр алоқаси, кўп каналли электр алоқаси ихтисосларига (1-курсга)

1965—66 ўқув йили учун

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Аризалар 1 апрелдан 25 июлгача қабул қилинади. Кириш имтиҳонлари 15 майдан 31 июлгача ва 1 октябрдан 20 октябргача ўтказилади.

Ҳужжатларни тақдим қилиш учун адрес: Тошкент шаҳар-87, 1-Қорамурт проезд, 6-а уй, сиртқи бўлимнинг қабул комиссияси. Телефон 2-93-84.

Ўрта Осиё темир йўлининг

2-ПАССАЖИР ВАГОН ДЕПОСИ

пассажир вагонлари проводникларини тайёрлайдиган БИР ОЙЛИК

КУРСГА

7—10 синф ҳажмида маълумотли, 18 ёшдан 30 ёшгача бўлган хотин-қизларни

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Фрунзе район, Парфюмер кўчаси, 8-уй (31-автобуснинг «2-вагон депоси», 6, 51-автобуснинг «Парфюмерная» остановкаси). Телефон 2-60-28 дан 2-60-37 гача, қўшимча телефон 5-3-16, 5-3-25.

«ТАШОБЛКНИГОТОРГ»

китоб сотувчиларини тайёрлайдиган

4 ОЙЛИК

КУРСГА

Ўрта маълумотли, 18 ёшдан 25 ёшгача бўлган йигит ва қизларни

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Стипендия тўланади.

Тошкент шаҳар, Карл Маркс кўчаси, 31-уйда кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин.

«Главташкентстрой» трестининг

2-АВТОБАЗАСИ

3-класс шоферлар тайёрлайдиган

КУРСГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ленин район, Бакинская кўчаси, 179-уй.

Ангрен шаҳар, Облиқ посёлкаси, 45-уйда турувчи **Раҳима Исақўзиева**нинг Ангрен шаҳар, Угольная кўчаси, 18-уйда турувчи Эргаш Исақўзиевдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область, Ангрен шаҳар халқ судида кўрилади.

Лугин кўчаси, 104-уйда турувчи **Риқсибой Иброҳимов**нинг Бородинская кўчаси, 11-уйда турувчи Розалия Ибрагимовна Бекташевадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

Ангрен шаҳар, Краснодонская кўчаси, 24-уйда турувчи **Ляля Шакирзянова**нинг Ангрен шаҳар, Жданов проезд, 5-уйда турувчи Мизхат Амирзянович Шакирзяновдан ажралиш ҳақидаги иши Ангрен шаҳар халқ судида кўрилади.

Жарқўча, 2-тупик, 10-уйда турувчи **Қутбиддин Қосимов**нинг шу уйда турувчи Инобат Қосимовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ, № 26.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 26545, Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469, 31226. Пропаганда — 27221. Саноат, қурилиш ва транспорт — 34780. Совет қурилиши—33258. Қишлоқ хўжалик—27604. Адабиёт ва санъат—32036, 31226. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34451. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005, 33553. Иллюстрация — 34524. Стенографистка — 27343. Эълонлар — 28142. Коммутатор — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 01786. ИНДЕКС 64543 № В. 75.